

NEJVYŠŠÍ
SOD
ČESKÉ
REPUBLIKY

4/2004

ročník
LVI

LexisNexis
Nakladatelství Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Lhůty	č. 16
Nepřipustnost trestního stíhání	č. 15
Řízení o dovolání	č. 16
Trestný čin krádeže	č. 13
Učinná lítost	č. 13
Vazba	č. 12
Započítání vazby	č. 14

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

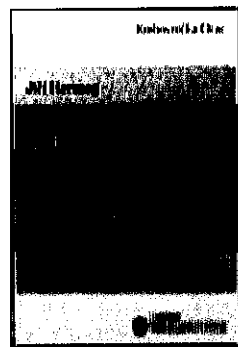
Konkurs	č. 37
Konkurs	č. 38
Náhrada škody	č. 34
Nájem	č. 35
Pojištění	č. 36
Pravomoc soudu	č. 30
Řízení před soudem	č. 30
Řízení před soudem	č. 31
Řízení před soudem	č. 32
Výkon rozhodnutí	č. 33
Zánik práv a povinností	č. 39

Nakladatelství ORAC nabízí novinku

Jiří Herczeg

Meze svobody projevu

Autor publikace, zabývající se problematikou svobody projevu ve vztahu k jejím možným omezením, analyzuje střet svobody projevu s jinými kolidujícími zájmy, právy či svobodami a na příkladech konkrétních soudních rozhodnutí, a to jak z České republiky, tak z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a na druhé straně z „liberalnějších“ Spojených států, vyvozuje obecnější závěry i náměty de lege ferenda a snaží se najít odpověď na otázku, jaká míra tolerance k extrémním názorům, jaká míra omezení svobody projevu je v dnešní společnosti žádoucí.

brožovaná, A4, 144 stran, 150 Kč

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

LexisNexis™
Nakladatelství Orac

Nakladatelství ORAC, s. r. o.
Dimuzská 2110/8
100 00 Praha 10
tel.: 224 013 266, fax: 224 013 256
e-mail: orac@orac.cz
www.orac.cz

Ustanovení § 71 odst. 2, věta druhá, tr. ř. je nutno vykládat tak, že po uplynutí tří měsíců trvání vazby může být obviněný nadále ponechán ve vazbě z důvodů § 67 písm. b) tr. ř. jen, je-li dostatečně prokázáno, že již koluzně jednal, ať už před samotným vzetím do vazby, nebo v průběhu vazebního řízení. Nestačí pouhá obava z koluzního jednání, která je důvodem vzetí do vazby a jejího trvání po dobu tří měsíců.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 7. 2003, sp. zn. 3 To 656/2003)

Krajský soud v Českých Budějovicích ke stížnosti obžalovaného J. Š. částečně zrušil usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 10. 7. 2003, sp. zn. 3 T 325/2003, a to v části týkající se obžalovaného J. Š., a znovu rozhodl tak, že obžalovaný J. Š. se ponechává ve vazbě.

Z odůvodnění:

Usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 10. 7. 2003, sp. zn. 3 T 325/2003, bylo rozhodnuto tak, že podle § 71 odst. 5 tr. ř. se obžalovaný J. Š. a obžalovaná R. Š. ponechávají z důvodu § 67 písm. c) tr. ř. ve vazbě, obžalovaný J. Š. pak též z důvodu § 67 písm. b) tr. ř. Dále bylo rozhodnuto tak, že podle § 72 odst. 3 tr. ř. se žádost obžalované R. Š. o propuštění z vazby na svobodu zamítá.

Citované rozhodnutí nabylo právní moci v části týkající se obžalované R. Š. Ohledně obžalovaného J. Š. nenabylo právní moci, neboť v zákonné lhůtě tento obžalovaný proti usnesení podal stížnost. Prostřednictvím své obhájkyne namítl, že podle jeho názoru je závěr o existenci vazby ve smyslu § 67 písm. b) tr. ř. pouze hypotetický, založený na tvrzení osob jemu nepřátelských. Obžalovaný popírá, že by jakýmkoliv způsobem ovlivňoval svědky či jinak mařil důkazy. Pokud jde o vazbu ve smyslu § 67 písm. c) tr. ř., je toho názoru, že by vzhledem k jeho zdravotnímu stavu a k tomu faktu, že se rozhoduje o výchově jeho nezletilého dítěte, mohl být tento vazební důvod nahrazen písemným slibem, zárukou rodičů a také peněžitou kaucí, kterou by soud vyměřil přiměřeně jeho majetkovým poměrům.

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud stížnostní podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal správnost výroků napadeného usnesení týkajících se obžalovaného J. Š., přezkoumal rovněž správnost řízení, které předcházelo napadené části rozhodnutí. Dospěl poté k následujícím závěrům:

V řízení, které předcházelo napadenému usnesení, nedošlo k žádným podstatným vadám. Obžalovaný J. Š. je společně se svou manželkou R. Š. a dalšími osobami od 23. 4. 2003 stíhán pro trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) tr. zák. Těto trestné

činnosti se obžalovaný J. Š. měl dopouštět rozsáhlejší distribucí pervitinu na území kraje v době od počátku roku 2002 do dubna 2003. V souvislosti s tímto trestním stíháním byl obžalovaný J. Š. vzat do vazby usnesením Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 25. 4. 2003, sp. zn. 1 Nt 33/2003, a to podle § 68 odst. 1 tr. ř. z důvodů uvedených v § 67 písm. b), c) tr. ř. s tím, že jeho vazba počala dnem 23. 4. 2003 v 09.05 hod. Posledně citované vazební důvody byly soudy obou stupňů shledávány i v následujícím průběhu celého přípravného řízení. Přípravné řízení bylo ukončeno dne 4. 7. 2003, kdy byla podána u Okresního soudu v Jindřichově Hradci obžaloba. Okresní soud napadeným usnesením rozhodoval v neveřejném zasedání ve lhůtě, jak mu zákon ukládá v ustanovení § 71 odst. 5 tr. ř.

Okresnímu soudu rozhodně nelze činit výtky, jestliže po zvážení všech relevantních skutečností i nadále dospěl k závěru o existenci tzv. předstízně vazby ve smyslu § 67 písm. c) tr. ř. Podle posledně citovaného zákonného ustanovení smí být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

V případě obžalovaného J. Š. je tento důvod trvání vazby dostatečně odůvodněn. Je třeba totiž konstatovat, že je dostatečně podloženo podezření, že obžalovaný J. Š. se dopustil skutku, pro který je stíhán a nyní již i obžalován. Ve věci byly opatřeny důkazy, které v určitých směrech vyznívají rozporuplně, ale obsah celé řady těchto důkazů nasvědčuje tomu, že obžalovaný J. Š. byl jedním z hlavních spolupachatelů distribuce zejména pervitinu v poměrně dlouhém časovém období. Je odůvodněno podezření, že v kritickém období obžalovaný neměl dostatek prostředků legálního původu k obživě své a své rodiny, že hlavním zdrojem finančních prostředků byla právě distribuce drog. Šlo přitom o nikoliv jednorázové jednání, nýbrž o dlouhodobou protizákonnou činnost. Navíc se obžalovaný této trestné činnosti měl dopouštět za situace, kdy proti němu bylo vedeno trestní stíhání pro trestné činy kuplířství a obchodování se ženami. Obžalovanému ani takto vedené trestní stíhání nemělo zabránit v tom, aby si prostředky k obživě opatroval trestnou činností. Rovněž dříve stíhaná trestná činnost byla motivována ziskovostí, snahou opatřit si protizákonnou činností finanční prostředky.

Je proto reálná obava, že by obžalovaný při takovémto životním stylu v posledním poměrně dlouhém časovém období mohl při propuštění na svobodu opět opakovat obdobnou trestnou činnost.

K odlišným závěrům však stížnostní soud dospěl, pokud jde o další trvání tzv. koluzní vazby ve smyslu § 67 písm. b) tr. ř. Podle posledně citovaného zákonného ustanovení smí být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Popisovaný vazební důvod byl správně shledáván sou-

dem prvního stupně při rozhodování o vzetí do vazby, případně v dalším průběhu přípravného řízení, kdy se věc nacházela ve stadiu shromažďování a opatřování důkazů potřebných k objasnění stíhaného skutku. Z opatřených důkazů vyplývala celá řada signálů o způsobu chování obžalovaného J. Š. vůči jiným osobám. Mělo jít o agresivní počínání na straně obžalovaného, jímž si měl vynucovat plnění určitých úkolů v souvislosti s opatřováním a distribucí drog. Byla proto založena poměrně reálná obava, že obžalovaný by mohl působit na dosud nevyslechnuté svědky či spoluobviněné, aby tak ovlivnil jejich výpovědi ve svůj prospěch a zmařil objektivní objasnění stíhané trestné činnosti.

V této fázi je však podle názoru stížnostního soudu situace poněkud odlišná. Je zřejmé, že všechny osoby, které byly ve věci ustanoveny k podání svědeckví, případně mají v této trestní věci postavení osob spoluobžalovaných, byly v přípravném řízení způsobem procesně použitelným i ve stadiu řízení před soudem vyslechnuty. Na další trvání koluzní vazby je nutno v této fázi již pohlížet i z pohledu § 71 odst. 2, věta druhá, tr. ř. Podle tohoto ustanovení může vazba z důvodu uvedeného v § 67 písm. b) tr. ř. trvat nejdéle tři měsíce; to neplatí, bylo-li zjištěno, že obviněný již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Citované zákonné ustanovení je nutno vykládat tak, že po uplynutí tří měsíců trvání vazby může být obviněný nadále ponechán ve vazbě z důvodů § 67 písm. b) tr. ř. pouze za situace, že je dostatečně prokázáno, že již koluzně jednal, ať už před samotným vzetím do vazby, nebo v průběhu vazebního řízení. Nestací již pouhá obava z koluzního jednání, kterou stačí dovodit při vzetí do vazby a v průběhu následujících tří měsíců. Ustanovení § 71 odst. 2, věta druhá, tr. ř. je v tomto směru obdobné jako ustanovení § 68 odst. 3 písm. d) tr. ř. I v tomto posledně citovaném případě musí být prokázáno, že obviněný již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, přičemž takovéto jednání musí být dostatečně prokázáno, nestací pouze určité podezření, o kterém mohou přetrvávat důvodné pochybnosti. Při aplikaci citovaného zákonného ustanovení na projednávaný případ musel stížnostní soud po přezkoumání celého spisového materiálu dospět k závěru, že další trvání koluzní vazby ve smyslu zákona není v případě obžalovaného J. Š. dostatečně podloženo.

Soudem prvního stupně bylo poukázáno na výpověď svědkyně A. J. Jde o jednu ze svědeckých výpovědí, která byla opatřena v přípravném řízení. Je zřejmé, že jmenovaná svědkyně je přítelkyní rodiny Š. a blízké se přáteli zejména s obžalovanou R. Š. Tato svědkyně popsala chování obžalovaného J. Š., které předcházelo jeho vzetí do vazby, popsala do určité míry jeho podíl na distribuci drog, popsala, že i on byl poměrně intenzivním konzumentem drog, popsala rovněž jeho agresivní počínání vůči manželce, tedy spoluobžalované R. Š. I další důkazy, jako je výpověď obžalované R. Š., případně její matky M. V., nasvědčují, že mezi manžely Š. byly určité problémy, docházelo mezi nimi k rozporům, hádkám, které měly být řešeny i fyzickým způsobem ze strany obžalovaného J. Š. K poměrně častým nedorozuměním mělo

docházet zejména v souvislosti s opatřováním a distribucí pervitinu. Právě v souvislosti s touto činností popsala svědkyně A. J. agresivní verbální jednání obžalovaného J. Š. vůči manželce. Rozhodně její výpověď lze těžko interpretovat tak, že by obžalovaný J. Š. na svou manželku působil v tom směru, že pokud bude o jeho činnosti vyprávět před orgány činnými v trestním řízení, něco se jí stane. Svědkyně A. J. sice popsala, že takto měl obžalovaný vyhrožovat její osobě, neuvedla však, že by J. Š. vyhrožoval přímo jí osobně, uvedla, že se to dozvěděla zprostředkovaně od R. Š.

Je otázkou, nakolik jsou taková sdělení věrohodná. Samozřejmě bude věcí soudu nalézacího, který již nařídil hlavní líčení, aby se podrobně při provádění jednotlivých důkazů a zejména jejich následném hodnocení zabýval výpověďmi jednotlivých osob, věrohodností obhajob obžalovaných. Je zde celá řada důkazů, které nasvědčují i tomu závěru, že R. Š. nemusela být v jakési podřazené roli, že byla poměrně iniciativní při organizování distribuce drog. V současné době je zřejmá určitá vzájemná averze mezi oběma stíhanými manžely. Nelze proto zcela jednoznačně vzít za podklad pro závěr o prokázání koluzního jednání obžalovaného J. Š. výpověď spoluobžalované R. Š. Výpověď A. J. nasvědčuje tomu, že obžalovaný J. Š. je osobou se sklonem k agresivnímu chování, měl si poslušnost vynucovat i určitými pohrůžkami násilím apod., ale není touto výpovědí dostatečně prokázáno, že by se dopustil koluzního jednání, jak předpokládá ustanovení § 67 písm. b) tr. ř. Pokud tato svědkyně uvádí, že jí obžalovaný vyhrožoval, že použije násilí i vůči jejímu nezletilému dítěti, pokud někde něco řekne, takovéto tvrzení nemůže svědkyně dosvědčit přímo, neboť sama uvádí, že to jí sdělila R. Š., která se však rovněž aktivně podílela na distribuci drog. Ze strany této obžalované proto reálně mohlo dojít ke zkreslení informací, a nelze tak mít za dostatečně prokázané podmínky ustanovení § 71 odst. 2, věta druhá, tr. ř. Sama svědkyně A. J. měla být uživatelkou drog, které získávala od R. Š.

Ze všech shora uvedených důvodů stížnostní soud ke stížnosti obžalovaného J. Š. zrušil napadené usnesení v části jeho se týkající a znovu rozhodl tak, že obžalovaný J. Š. se podle § 71 odst. 5 tr. ř. ponechává ve vazbě toliko z důvodů uvedených v § 67 písm. c) tr. ř. Samozřejmě, že odpadnutím koluzní vazby se vytvořil i prostor pro možné nahrazení vazby obžalovaného J. Š. instituty upravenými v ustanovení § 73 či 73a tr. ř. O případné nabídce takových náhrad za vazbu však bude příslušný rozhodnout soud prvního stupně, jenž má ve věci od 4. 8. 2003 konat hlavní líčení.

Odcizil-li pachatel věci, jejichž vlastníkem sice původně byl, ale vlastnické právo k nim již převedl kupní smlouvou na jinou osobu, která byla jejich vlastníkem v době odcizení, naplní zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák. i v případě, že později dojde ke změně vlastnických vztahů k těmto věcem a pachatel trestného činu krádeže se např. v důsledku odstoupení od kupní smlouvy opět stane vlastníkem věcí, které byly předmětem krádeže jím spáchané.

Platné odstoupení od kupní smlouvy (viz § 48 obč. zák.) lze pokládat za změnu situace ve smyslu § 65 odst. 1 tr. zák., v jejímž důsledku může pominout nebezpečnost činu pro společnost, jestliže se tím např. pachatel trestného činu krádeže stane opětovně vlastníkem věcí, které odcizil a jichž se taková smlouva týkala.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2003, sp. zn. 5 Tdo 270/2003)

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného J. H. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 6 To 181/2002 a současně krajskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Vyškově ze dne 14. 2. 2002, sp. zn. 1 T 47/2001, byl obviněný J. H. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. a byl odsouzen podle § 247 odst. 2 tr. zák. za použití § 53 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 a § 54 odst. 1 tr. zák. k peněžitému trestu ve výši 10 000 Kč a podle § 54 odst. 3 tr. zák. mu byl pro případ, že nebude peněžitý trest ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 1 měsíc. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán zaplatit poškozené PhDr. H. D. náhradu škody ve výši 9150 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla tato poškozená odkázána se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Uvedený trestný čin spáchal obviněný J. H. tak, že v době od 20.00 hod. dne 2. 5. 2000 do 20.00 hod. dne 22. 5. 2000 vnikl do neobydleného rodinného domku v obci Ch., který byl dříve jeho majetkem, otevřel si ho klíčem, který doposud vlastnil se souhlasem majitelky, poté vypáčil plechovou petlici zajištěnou visacím zámekem na dveřích vedoucích do dílny, kde odcizil 10 ks kartónových krabic obsahujících 160 ks okrasných svíček v hodnotě nejméně 25 120 Kč, 3 ks krabic s různými druhy osvěžujících ubrousků v hodnotě 5890 Kč, z kotelny domu odcizil plynový kotel ústředního topení typu D-15 v hodnotě 9000 Kč a plynový sporák v hodnotě nejméně 150 Kč, čímž způsobil majitelce domu a zboží PhDr. H. D. odcizením věcí škodu ve výši nejméně 40 160 Kč a poškozením petlice další škodu ve výši asi 100 Kč.

^{*)} Poznámka redakce: Od 1. 1. 2004 ustanovení § 65 tr. zák.

Proti tomuto rozsudku Okresního soudu ve Vyškově podal obviněný J. H. odvolání, které Krajský soud v Brně svým usnesením ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 6 To 181/2002, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Citované usnesení Krajského soudu v Brně napadl obviněný dovoláním podaným z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. l) ve spojení s § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatel vytýká soudům obou stupňů nesprávné právní posouzení skutku, kvalifikovaného jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. To podle názoru dovolatele spočívá v nesprávném závěru, který oba soudy dovodily, tj. že v době od 2. 5. 2000 do 22. 5. 2000 byl plynový kotel a sporák ve vlastnictví poškozené, ačkoliv dne 28. 2. 2002 byl mezi ním a poškozenou sepsán notářský zápis, kterým poškozená výslovně uznala platnost odstoupení od kupní smlouvy ze strany obviněného s tím, že tímto úkonem se kupní smlouva mezi ním a poškozenou ruší od počátku podle § 48 odst. 2 obč. zák. Odstoupením od kupní smlouvy na dům v obci Ch. se tedy podle názoru dovolatele obnovilo jeho vlastnictví k předmětu kupní smlouvy s účinky „ex tunc“, což současně znamená, že nikdy nepřestal být vlastníkem plynového kotle a plynového sporáku, a proto se vůči těmto věcem nemohl dopustit trestného činu krádeže, neboť se nejednalo o cizí věci. Dále se dovolatel domnívá, že ohledně údajného odcizení plynového kotle a plynového sporáku byl skutek nesprávně posouzen i ve vztahu k ustanovení § 3 odst. 2, 4 tr. zák., neboť podle jeho přesvědčení nemohl naplnit ani materiální stránku trestného činu krádeže. V době jeho jednání již bylo zřejmé, že byl poškozenou uveden v omyl ohledně její schopnosti zaplatit kupní cenu podle kupní smlouvy, a neschopnost poškozené zaplatit kupní cenu se následně potvrdila i jeho odstoupením od smlouvy právě pro nezaplacení kupní ceny. Dovolatel se tedy domnívá, že jeho jednání spočívající v odvezení plynového kotle a sporáku nebylo pro společnost nebezpečné, neboť pouze reagoval na vzniklou situaci.

Dovolatel proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 6 To 181/2002, jakož i rozsudek Okresního soudu ve Vyškově ze dne 14. 2. 2002, sp. zn. 1 T 47/2001, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu ve Vyškově, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupkyně v písemném vyjádření k podanému dovolání uvedla, že důvody, o které je dovolání opřeno, nenaplňují dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., je však možno v nich spatřovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V této souvislosti uvedla, že soudy obou stupňů správně dovodily, že v době od 2. 5. 2000 do 22. 5. 2000, kdy se obviněný dopustil svého jednání, byly plynový kotel a plynový sporák, které tvořily příslušenství domu, ve vlastnictví poškozené PhDr. H. D., a to na základě kupní smlouvy ze dne 13. 12. 1999. Obviněný se tedy zmocnil plynového kotle a plynového sporáku v době předcházející jeho odstoupení od kupní smlouvy. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně obviněný ve svém dovolání uplatnil námitky, které

jsou zjevně neopodstatněné a s nimiž se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly. Jiná je však situace, pokud jde o námitky obviněného ve vztahu k pravomocnému výroku o náhradě škody. V tomto směru nedávaly výsledky dokazování podklad pro vyslovení povinnosti obviněného k náhradě škody, a proto měla být poškozená PhDr. H. D. podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Nejvyšší státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení i jemu předcházející rozsudek jen ve vztahu k výrokům učiněným podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. a dále aby poškozenou PhDr. H. D. odkázal podle § 265 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání je přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou a v zákonné lhůtě, a po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání obviněného je důvodné, a to na podkladě následujících skutečností:

Soudům obou stupňů lze přisvědčit v tom, že plynový kotel a plynový sporák, které tvořily příslušenství domu v obci Ch., byly v době od 2. 5. 2000 do 22. 5. 2000, kdy došlo k jednání obviněného, ve vlastnictví poškozené PhDr. H. D., která nabyla jejich vlastnictví spolu s nemovitostí na základě kupní smlouvy ze dne 13. 12. 1999, přičemž právní účinky vkladu do katastru nemovitostí nastaly dne 29. 12. 1999. Podle článku III. kupní smlouvy měla být kupní cena zaplacená ve prospěch obviněného „bez zbytečného odkladu poté, kdy poškozená obdrží kupní cenu za prodej pozemků v jejím spoluvlastnictví, o jejichž prodeji jedná.“ Nejpozději však k tomu mělo dojít „do jednoho roku poté, kdy jí bude doručena nebo předána předmětná kupní smlouva opatřená otiskem razítka Katastrálního úřadu ve V. s vyznačeným povolením vkladu vlastnického práva.“ Smlouva opatřená těmito náležitostmi byla poškozené PhDr. H. D. doručena dne 31. 1. 2000 a tudíž lhůta k úhradě kupní ceny uplynula dne 1. 2. 2001. V důsledku nezaplacení kupní ceny poškozenou obviněný dne 27. 2. 2001 písemně odstoupil od této kupní smlouvy a poté dne 28. 2. 2002 odstoupení od smlouvy souhlasně stvrdili obviněný J. H. a poškozená PhDr. H. D. notářským zápisem. Z uvedeného je tedy zřejmé, že v době jednání obviněného byly pro něj plynový kotel a plynový sporák, které tvořily příslušenství domu v obci Ch., cizími věcmi, a proto ze strany obviněného byly též ve vztahu k nim naplněny všechny zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák., kterým byl obviněný J. H. uznán vinným soudem prvního stupně, s jehož závěrem se ztotožnil i odvolací soud.

Krajský soud v Brně však v napadeném rozhodnutí pochybil, neboť nezohlednil odvolací námitky obviněného, které byly ve vztahu k plynovému kotli a plynovému sporáku totožné s námitkami uplatněnými v dovolání. Odstoupení od kupní smlouvy má podle § 48 odst. 2 obč. zák. za následek, že se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak. Z notářského zápisu ze dne 28. 2. 2002 vyplývá, že obviněný J. H. i poškozená PhDr. H. D. učinili souhlasné prohlášení, podle něhož v souladu s citovaným ustanovením občanského zá-

koniku se kupní smlouva od počátku ruší a důsledkem zrušení této smlouvy je obnovení původního stavu. To znamená, že zanikl právní titul, na jehož základě nabyla poškozená PhDr. H. D. vlastnické právo k uvedeným věcem jako k příslušenství domu v obci Ch. Uvedené změně právního stavu v době odvolacího řízení měl dát odvolací soud výraz aplikací ustanovení § 65 odst. 1 tr. zák. o zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Podle § 65 odst. 1 tr. zák. totiž trestnost činu, který byl v době spáchání pro společnost nebezpečný, zaniká, jestliže vzhledem ke změně situace anebo vzhledem k osobě pachatele pominula nebezpečnost trestného činu pro společnost. Právě odstoupením od kupní smlouvy byl obnoven původní právní stav a vlastníkem domu v obci Ch. včetně jeho příslušenství, a to plynového kotle a plynového sporáku, se stal obviněný J. H. Tato skutečnost je změnou situace ve smyslu § 65 odst. 1 tr. zák., vzhledem k níž pominula konkrétní nebezpečnost trestného činu pro společnost, a proto výše uvedené věci měly být z popisu skutku vypuštěny. Zjištěné pochybení mělo navíc za následek chybný výrok o náhradě škody, neboť obviněný byl podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán zaplatit poškozené PhDr. H. D. škodu ve výši 9150 Kč, která představuje právě hodnotu plynového kotle a plynového sporáku.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Brně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, protože obviněný J. H. byl soudem prvního stupně uznán vinným též odcizením plynového kotle v hodnotě 9000 Kč a plynového sporáku v hodnotě nejméně 150 Kč, přičemž důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl dán v řízení předcházejícím vydání napadeného usnesení krajského soudu. Jsou tedy dány důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř.

Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil z podnětu dovolání obviněného J. H. napadené usnesení Krajského soudu v Brně. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla současně zrušena také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Věc se tak vrací do stadia odvolacího řízení, v němž Krajský soud v Brně znovu projedná odvolání obviněného J. H. podané proti rozsudku Okresního soudu ve Vyškově ze dne 14. 2. 2002, sp. zn. 1 T 47/2001. Věci se bude zabývat ve všech směrech uvedených v tomto rozhodnutí Nejvyššího soudu a je podle § 265s odst. 1 tr. ř. vázán právním názorem, který vyslovil Nejvyšší soud.

Závěrem Nejvyšší soud uvádí, že nerozhodoval o odkladu výkonu rozhodnutí podle § 265h odst. 3 tr. ř., neboť vyjádření předsedkyně senátu soudu prvního stupně na předkládací zprávě, že tento soud „s ohledem na obsah dovolání shledal důvody pro odklad či přerušení výkonu rozhodnutí“, nesplňuje náležitosti návrhu na odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí ve smyslu citovaného ustanovení trestního řádu. Navíc vzhledem k tomuto rozhodnutí Nejvyššího soudu se rozhodování o odkladu peněžitého trestu stalo bezpředmětným.

Do trestu odnětí svobody je třeba podle § 38 odst. 1 tr. zák. započítat i vazbu, kterou obviněný vykonával v původně odděleně probíhajícím trestním řízení o sbíhajícím se trestném činu, pokud později došlo ke spojení věcí do společného řízení. Skutečnost, že nakonec věc, v níž byl obviněný ve vazbě, byla vyloučena k samostatnému projednání a rozhodnutí a trestní stíhání v ní bylo zastaveno podle § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř., na tomto závěru nemůže nic změnit.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2003, sp. zn. 4 Tz 42/2003)

Ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. K. proti pravomocnému usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 2. 11. 2001, sp. zn. 4 T 75/99, rozhodl Nejvyšší soud, že byl porušen zákon v neprospěch obviněného, a napadené usnesení zrušil. Současně okresnímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresním státním zástupcem v Karlových Varech byly na obviněného R. K. podány u Okresního soudu v Karlových Varech obžaloby v trestních věcech vedených u jmenovaného soudu pod sp. zn. 4 T 75/99 a sp. zn. 4 T 201/99.

Usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 18. 11. 1999, sp. zn. 4 T 75/99, byly dle § 23 odst. 3 tr. ř. obě tyto věci spojeny ke společnému projednání a rozhodnutí s tím, že budou nadále vedeny pod společnou spisovou značkou 4 T 75/99.

Usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, byla podle § 23 odst. 1 tr. ř. trestní věc původně vedená pod sp. zn. 4 T 201/99 týkající se obviněného R. K. vyloučena k samostatnému projednání a rozhodnutí.

Rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 7. 2001, sp. zn. 7 To 82/2001, byl obviněný R. K. uznán vinným pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák. dílem dokonáním, dílem nedokonáním, dále pokračujícím trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. dílem dokonáním, dílem nedokonáním a pokračujícím trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., za což byl obviněnému R. K. podle § 247 odst. 3, § 35 odst. 2 tr. zák. uložen souhrnný trest odnětí svobody na 4 roky nepodmíněně se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98.

Usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 18. 12. 2001, sp. zn. 4 T 201/99, bylo dle § 231 odst. 1, § 223 odst. 2 tr. ř. z důvodů uvedených v § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř. trestní stíhání obviněného R. K. ve věci vedené pod sp. zn. 4 T 201/99 zastaveno.

Usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 2. 11. 2001, sp. zn. 4 T 75/99, bylo rozhodnuto, že se obviněnému R. K. podle § 38 odst. 2 tr. zák. a § 334 odst. 1 tr. ř. započítává do trestu odnětí svobody v trvání 4 roky uloženého rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, dosud vykonaný trest odnětí svobody od 8. 6. 2001 do 2. 11. 2001 uložený rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98. Usnesení nabylo právní moci 11. 12. 2001.

Dne 2. 1. 2002 nařídil Okresní soud v Karlových Varech výkon trestu odnětí svobody v trvání 4 roky obviněnému R. K., který byl obviněnému uložen rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99.

Proti pravomocnému usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 2. 11. 2001, sp. zn. 4 T 75/99, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného R. K. Mimo jiné v ní vytkl, že zákon byl porušen v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 38 odst. 2 TrZ a § 334 odst. 1 tr. ř., protože podle ministra spravedlnosti obviněnému R. K. nebyla do uloženého trestu odnětí svobody započítána vazba, v níž se obviněný nacházel ve věci vedené u Okresního soudu v Karlových Varech původně pod sp. zn. 4 T 201/99.

Nejvyšší soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že zákon porušen byl.

Možnost započítání vazby a trestu vytrpěných pro týž skutek vyplývá ze zásady, že nikdo nemá být potrestán dvakrát pro totéž jednání (srov. čl. 40 odst. 5 LPS). I když vazba ve smyslu § 67 a násl. tr. ř. není trestem, dochází jejím uvalením ke zbavení osobní svobody a k výraznému omezení dalších základních práv pachatele ještě před vynesením pravomocného odsuzujícího rozsudku, vazba navíc může plnit některé úkoly podobně jako trest odnětí svobody. Započítání vazby a trestu podle § 38 odst. 1 a 2 tr. zák. je obligatorní v tom smyslu, že pokud tomu odpovídá druh uloženého trestu, soud o započtení musí rozhodnout a nemá zde možnost volné úvahy ani co do rozsahu započítání, protože se vždy započítá celá doba vykonané vazby a celý vykonaný trest.

Vazbu je přitom možno započítat jen do trestu, který byl uložen v totéž trestním řízení, v němž byl pachatel ve vazbě. Do úhrnného (či souhrnného) trestu se vazba započítá také bez ohledu na to, ve kterém z původně odděleně probíhajících řízení o sbíhajících se trestných činech téhož pachatele byl tento ve vazbě, pokud ke spojení věcí do společného řízení došlo teprve později. Do souhrnného trestu se započítává nejen ta doba, kterou pachatel strávil ve vazbě v řízení, ve kterém byl uložen souhrnný trest, nýbrž i doba strávená ve vazbě v dřívějším řízení. Vazba se započítá podle stavu (délky trvání) ke dni nařízení výkonu trestu, a to od doby, kdy byla osobní svoboda obviněného omezena (§ 334 odst. 1 tr. ř.).

V projednávané trestní věci bylo z obsahu trestních spisů zjištěno, že obviněný R. K. byl v trestní věci sp. zn. 4 T 201/99 vedené u Okresního soudu v Karlových Varech ve vazbě od 7. 6. 1999 do 7. 6. 2001, přičemž tato trestní věc byla usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 18. 11. 1999, sp. zn. 4 T 75/99, spojena ke

společnému projednání a rozhodnutí s trestní věcí vedenou u téhož soudu pod sp. zn. 4 T 75/99 s tím, že obě budou nadále vedeny pod společnou spisovou značkou 4 T 75/99. Tento stav trval až do dne 5. 10. 2000, kdy došlo k vyloučení původně samostatně vedené věci sp. zn. 4 T 201/99 opět k samostatnému projednání a rozhodnutí. Dne 7. 6. 2001 byl obviněný R. K. na příkaz Okresního soudu v Karlových Varech, sp. zn. 4 T 201/99, převeden do výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98.

V trestní věci vedené pod sp. zn. 4 T 75/99 byl obviněnému R. K. rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000 uložen souhrnný trest odnětí svobody na 4 roky nepodmíněně se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou, současně byl zrušen výrok o trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců nepodmíněně uložený rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98. Obviněný R. K. přesto trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jež mu byl uložen následně zrušeným výrokem o trestu z rozsudku ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98, vykonal v celém rozsahu v době od 7. 6. 2001 do 7. 12. 2001.

Usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 2. 11. 2001, sp. zn. 4 T 75/99, kterým byl obviněnému R. K. započítán dosud vykonaný trest odnětí svobody v době od 7. 6. 2001 do 2. 11. 2001 uložený rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98, do souhrnného trestu odnětí svobody v trvání 4 roky uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, bylo vydáno dne 2. 11. 2001. Výkon souhrnného trestu odnětí svobody v trvání 4 roky však byl nařízen Okresním soudem v Karlových Varech až dne 2. 1. 2002.

Z uvedeného předně vyplývá, že Okresní soud v Karlových Varech při rozhodování o započítání vazby a trestu podle § 38 tr. zák. pochybil, jestliže obviněnému R. K. nezapočítal v rozporu s ustanovením § 38 odst. 1 tr. zák. do souhrnného trestu odnětí svobody uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, i vazbu, kterou obviněný R. K. začal vykonávat v původně odděleně probíhajícím trestním řízení o sbíhajícím se trestném činu vedeném pod sp. zn. 4 T 201/99, když později došlo ke spojení věci do společného řízení vedeného pod sp. zn. 4 T 75/99. Skutečnost, že později došlo opět k vyloučení trestní věci původně vedené pod sp. zn. 4 T 201/99 k samostatnému projednání a rozhodnutí a následně bylo trestní stíhání obviněného R. K. zastaveno z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř., nic nemění na závěru o nutnosti započítání vazby do uloženého souhrnného trestu ve věci vedené pod sp. zn. 4 T 75/99. I v tomto případě je splněna podmínka stanovená trestním zákonem v ustanovení § 38 odst. 1 tr. zák., podle níž vazbu je možno započítat do trestu, který byl uložen v tomtéž trestním řízení, v němž byl pachatel ve vazbě, neboť obviněný R. K. byl ve vazbě v trestním řízení vedeném pod sp. zn. 4 T 75/99, v tomtéž trestním řízení mu pak byl rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, uložen souhrnný trest odnětí svobody.

V této souvislosti je třeba dále uvést, že podle publikované judikatury platí, že pokud soud zastaví trestní stíhání z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř., protože dospěje k závěru, že by přicházelo v úvahu upuštění od souhrnného trestu (§ 37 tr. zák.), musí dobu, kterou pachatel v tomto řízení strávil ve vazbě, započítat do trestu uloženého dřívějším rozsudkem (§ 38 odst. 1 per analogiam tr. zák.), pokud je započítání možné (viz rozhodnutí publikované pod č. 12/1999 Sb. rozh. tr.). Z uvedeného právního názoru je třeba vycházet i při posouzení projednávané trestní věci, neboť trestné činy, pro které byla proti obviněnému R. K. vedena jednotlivá trestní řízení u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 4 T 201/99 a sp. zn. 4 T 75/99, jsou ve vztahu souběhu, takže v trestním stíhání vedeném pod sp. zn. 4 T 201/99, které bylo zastaveno podle § 172 odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo třeba rozhodovat o uložení souhrnného trestu.

Okresní soud v Karlových Varech postupoval také v rozporu s ustanovením § 334 odst. 1 tr. ř. a porušil pravidlo zde vyjádřené, podle něhož je třeba zpravidla rozhodovat o započítání vazby a trestu zároveň s nařízením výkonu trestu. O započítání trestu totiž uvedený soud rozhodl usnesením již dne 2. 11. 2001, zatímco výkon souhrnného trestu odnětí svobody v trvání 4 roky nařídil až dne 2. 1. 2002. V důsledku tohoto pochybení pak Okresní soud v Karlových Varech nezapočítal obviněnému R. K. do souhrnného trestu z rozsudku ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, celý vykonaný trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců uložený obviněnému rozsudkem ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98, ale pouze jeho část od 7. 6. 2001 do 2. 11. 2001.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona v ustanoveních § 38 odst. 1 tr. zák. a § 334 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného R. K., zrušil napadené usnesení, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Okresnímu soudu v Karlových Varech bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, tedy aby obviněnému R. K. započítal do souhrnného trestu odnětí svobody uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 5. 10. 2000, sp. zn. 4 T 75/99, v plném rozsahu vazbu, kterou obviněný R. K. vykonal ve věci původně vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 4 T 201/99, i celý trest odnětí svobody, který obviněný R. K. vykonal na základě rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 13. 1. 2000, sp. zn. 3 T 38/98.

Jen na základě skutečnosti, že obviněný je držitelem diplomatického pasu, který mu byl vydán příslušnými orgány cizího státu, nelze dovodit existenci podmínek stanovených Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích (uveřejněna pod č. 157/1964 Sb.), při jejichž splnění se jedná o osobu, která na území České republiky požívá diplomatických výsad a imunit podle mezinárodního práva (čl. 31 citované Vídeňské úmluvy), takže by byla z tohoto důvodu vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení ve smyslu § 10 odst. 1 tr. ř. a její trestní stíhání by tudíž bylo nepřípustné podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2003, sp. zn. 11 Tcu 95/2003)

Nejvyšší soud k návrhu Krajského soudu v Ostravě na vydání rozhodnutí o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení rozhodl tak, že obviněný V. J. není vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Z odůvodnění:

Na obviněného V. J. byla dne 7. 6. 2000 podána ke Krajskému soudu v Ostravě obžaloba vedená u Krajského státního zastupitelství pod sp. zn. 4 KZv 50/99 pro trestný čin zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 odst. 2, 4 tr. zák., kterého se měl dopustit způsobem v ní podrobně rozvedeným. Výše uvedená obžaloba je u Krajského soudu v Ostravě projednávána pod sp. zn. 49 T 1/2000.

Dne 21. 1. 2003 byla v uvedené věci Krajskému soudu v Ostravě doručena žádost obviněného V. J. o odročení hlavního líčení s návrhem na zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. s odůvodněním, že obviněný byl v průběhu trestního řízení jmenován diplomatem Liberijské republiky a byl mu vystaven diplomatický pas vydaný Liberijskou republikou, a proto se na něj vztahuje diplomatická imunita ve smyslu čl. 31 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích, jejíž znění bylo uveřejněno vyhláškou ministerstva zahraničních věcí ze dne 10. 6. 1964 pod č. 157/1964 Sb. (dále jen Vídeňská úmluva). Podle právního názoru obviněného je tento plně kryt diplomatickou imunitou. K návrhu obviněný doložil kopii výše uvedeného pasu společně s ověřením autenticity pasu honorárním konzulem České republiky v Libérii Ing. K. S.

Vzhledem k výše uvedenému pak podal Krajský soud v Ostravě dne 24. 4. 2003 návrh, aby ve smyslu § 10 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud rozhodl zda, případně do jaké míry, je obviněný V. J. vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Na základě tohoto návrhu Nejvyšší soud přezkoumal všechny skutečnosti rozhodné pro posouzení toho, zda obviněný V. J. je či není osobou vyňatou z pravomoci orgánů činných v trestním řízení ve vztahu k trestnímu stíhání pro v obžalobě popsaný skutek, a poté dospěl k následujícímu závěru:

Součástí předloženého spisového materiálu je ověřená fotokopie diplomatického pasu č. 0079317 vydaného dne 27. 11. 2002 Ministerstvem zahraničních věcí Liberijské republiky pro obviněného V. J., ověřená honorárním konzulem České republiky v Libérii Ing. K. S.

Ze sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 17. 2. 2003 vyplývá, že obviněný V. J. není na území České republiky registrován jako člen personálu Velvyslanectví Liberijské republiky v České republice, ale ani jiného velvyslanectví, a nepožívá tak na území České republiky žádných diplomatických výsad a imunit. Z obsahu výše uvedeného sdělení se též podává, že státy mají různou úpravu vydávání diplomatických pasů, přičemž některé státy poskytují své diplomatické pasy i soukromým osobám. Honorární konzul Ing. K. S. potvrdil pouze autenticitu diplomatického pasu V. J.

Z dalšího vyjádření Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 1. 4. 2003 se podává, že podle vyjádření Zastupitelského úřadu A. v G., které má diplomatickou a konzulární působnost pro Liberijskou republiku, je známo, že pan V. J. je držitelem diplomatického pasu Libérie, který je zřejmě formálně pravý a byl vydán liberijským ministerstvem zahraničních věcí na pokyn liberijského ministra zahraničních věcí. Ovšem z důvodů uvedených již v předchozím sdělení obviněný V. J. na území České republiky nepožívá žádných výsad a imunit.

Ze sdělení Ministerstva vnitra České republiky vyplývá, že státoobčanskou evidencí neprochází žádný záznam týkající se obviněného V. J.

Z výše uvedeného se podává, že obviněný V. J. se domáhá vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení a zastavení trestního stíhání s poukazem na mezinárodní právo, konkrétně se dovolává ustanovení čl. 31 Vídeňské úmluvy.

Ve smyslu čl. 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy je diplomatický zástupce (vysílajícího státu, tj. cizího státu) vyňat z trestní jurisdikce přijímajícího státu (tj. České republiky).

Diplomatickým zástupcem se přitom podle čl. 1 Vídeňské úmluvy rozumí šéf mise nebo člen diplomatického personálu mise (tj. osoby mající diplomatickou hodnost). Podle čl. 4 Vídeňské úmluvy vysílající stát se musí ujistit, že přijímající stát udělil agrément osobě, kterou zamýšlí pověřit jako šéfa mise v tomto státě. Podle čl. 8 Vídeňské úmluvy musí být členové diplomatického personálu mise v zásadě občany vysílajícího státu a nesmějí být jmenováni z řad občanů přijímajícího státu s výjimkou, kdy k tomu tento stát dá souhlas, jenž může být kdykoliv odvolán. Podle čl. 10 odst. 1 této úmluvy pak platí, že ministerstvo zahraničních věcí přijímajícího státu (tj. v posuzované věci Ministerstvo zahraničních věcí České republiky) musí být uvědoměno mimo jiné též o jmenování členů mise, jejich příjezdu a konečném odjezdu nebo o ukončení jejich funkce.

Z obsahu spisu, zejména pak z již výše citovaných vyjádření Ministerstva zahraničních věcí vyplývá, že Česká republika neudělila V. J. agrément jako šéfu mise Liberijské republiky na našem území a České republice také nebylo oznámeno, že obviněný V. J. je členem diplomatického personálu této mise, popřípadě jakékoli jiné mise na

území České republiky. Navíc, jak se podává z výše uvedeného sdělení Ministerstva vnitra, u obviněného V. J., státního občana České republiky, nedošlo k žádné státoobčanské změně, a tudíž k jeho případnému jmenování členem diplomatického personálu mise působící v České republice by byl nutný souhlas příslušných orgánů České republiky (čl. 8 odst. 2 Vídeňské úmluvy). Takový souhlas rovněž nebyl dán.

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že i když byl obviněnému V. J. vydán Ministerstvem zahraničních věcí Liberijské republiky diplomatický pas, tato skutečnost sama o sobě neznamená, že se jedná o osobu, která na území České republiky požívá diplomatických výsad a imunit podle mezinárodního práva, tj. ve smyslu čl. 31 Vídeňské úmluvy. Je zřejmé, že v případě obviněného V. J. nebyly splněny základní podmínky vyžadované Vídeňskou úmluvou pro jeho vynětí z trestní jurisdikce České republiky.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud rozhodl, že obviněný V. J. není vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení ohledně trestního stíhání pro skutek uvedený v podané obžalobě, v němž je spatřován trestný čin zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 odst. 2, 4 tr. zák.

Ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř. je ve vztahu k ustanovení § 60 odst. 4 tr. ř. ustanovením speciálním. Plyne z něj, že lhůta k podání dovolání, není-li dovolání podáno u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, je zachována mimo jiné také tehdy, je-li dovolání podáno u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni. Tuto část ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř. je nutno vykládat tak, že dovolání musí být u soudu druhého stupně ve lhůtě k podání dovolání skutečně podáno, což musí být doloženo otiskem podacího razítka soudu druhého stupně.

Při zasílání dovolání poštou musí být kumulativně splněna jak podmínka, že dovolání je dáno ve lhůtě na poštu, tak podmínka, že je adresováno soudu, u něhož má být podáno, jímž je soud, který rozhodl ve věci v prvním stupni, nebo který má ve věci rozhodnout (tj. Nejvyšší soud). V daných souvislostech je třeba podmínku vyjádřenou slovy „adresováno soudu“ vyložit tak, že podání je adresováno tomu soudu, který je vyznačen na poštovní zásilce, nikoliv případně soudu, který je uveden jako adresát v podání, které tvoří obsah zásilky.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 7 Tdo 802/2003)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného V. S. proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. 12 To 243/2002, v trestní věci vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 2 T 497/2001.

Z odůvodnění:

Obviněný V. S. podal prostřednictvím obhájce dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. 12 To 243/2002. Tímto rozsudkem byl k odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. a), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušen rozsudek Okresního soudu Praha-východ ze dne 15. 5. 2002, sp. zn. 2 T 497/2001, a za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněný byl uznán vinným trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. ve znění novely účinné od 1. 1. 2002 a odsouzen podle § 257 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na 2 roky. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost nahradit poškozeným P. E. a D. E. škodu ve výši 24 500 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli tito poškození se zbytkem nároku na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Obviněný v dovolání pouze odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., byť nepřesně uvedl § 265 odst. 1 písm. g) tr. ř., a navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného bylo podáno opožděně.

Podle § 265e odst. 1 tr. ř. se dovolání podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Podle § 265e odst. 3 tr. ř. lhůta k podání dovolání je zachována také tehdy, je-li dovolání podáno ve lhůtě u Nejvyššího soudu nebo u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni, anebo je-li podání, jehož obsahem je dovolání, dáno ve lhůtě na poštu a adresováno soudu, u něhož má být podáno nebo který má ve věci rozhodnout. Platí též, že jestliže se rozhodnutí doručuje jak obviněnému, tak i jeho obhájci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději (§ 265e odst. 2 tr. ř.).

Z obsahu spisu se podává, že opis napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze byl obviněnému doručen dne 2. 12. 2002, jeho obhájci dne 22. 1. 2003 (viz dodejky ve spise), přičemž není bez významu, že obviněný i jeho obhájce byli v rozsudku Krajského soudu v Praze poučeni o tom, že dovolání „lze podat k Nejvyššímu soudu, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje, podáním u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni.“ Z těchto zjištění vyplývá, že lhůta k podání dovolání běžela od 22. 1. 2003 a že posledním dnem k podání dovolání byla sobota dne 22. 3. 2003. Poslední den lhůty tak připadl na den pracovního volna, proto se za poslední den lhůty pokládá nejbližší příští pracovní den, tj. pondělí dne 24. 3. 2003 (§ 60 odst. 2, 3 tr. ř.).

Dne 24. 3. 2003 dal obviněný na poštu podání, jehož obsahem bylo dovolání, a doporučenou poštovní zásilku adresoval Krajskému soudu v Praze, kam byla též dne 26. 3. 2003 doručena. Teprve dne 4. 4. 2003 bylo dovolání doručeno Okresnímu soudu Praha-východ.

Ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř. je ve vztahu k ustanovení § 60 odst. 4 tr. ř. ustanovením speciálním. Plyne z něj, že lhůta k podání dovolání, není-li dovolání podáno u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, je zachována mimo jiné také tehdy, je-li dovolání podáno ve lhůtě u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni. Tuto část ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř. je nutno vykládat tak, že dovolání musí být u soudu druhého stupně ve lhůtě k podání dovolání reálně podáno, což musí být doloženo otiskem podacího razítka soudu druhého stupně. Na uvedenou možnost podání dovolání nelze aplikovat tu část ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř., která je vyjádřena dikcí „lhůta k podání dovolání je zachována také tehdy, ... je-li podání, jehož obsahem je dovolání, dáno ve lhůtě na poštu a adresováno soudu, u něhož má být podáno nebo který má ve věci rozhodnout.“ Při zasílání dovolání poštou musí být kumulativně splněna jak podmínka, že dovolání je dáno ve lhůtě na poštu, tak podmínka, že je adresováno soudu, u něhož má být podáno, jímž je soud, který rozhodl ve věci v prvním stupni, nebo který má ve věci rozhodnout, jímž je Nejvyšší soud. V daných souvislostech je třeba podmínku vyjádřenou slovy „adresováno soudu“ vyložit tak, že podání je adresováno tomu soudu, který je vyznačen na poštovní zásilce, nikoliv případně soudu, který je uveden jako adresát v podání, které tvoří obsah poštovní zásilky.

Dovolání obviněného V. S. doručené dne 26. 3. 2003 Krajskému soudu v Praze coby soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni, tak bylo podáno opožděně.

V posuzované věci bylo pro zachování lhůty třeba, aby dovolání bylo u Krajského soudu v Praze podáno nejpozději dne 24. 3. 2003, což splněno nebylo. Není relevantní, že dne 24. 3. 2003, tj. v poslední den lhůty, bylo dáno na poštu, poněvadž nebylo adresováno ani soudu prvního stupně, ani Nejvyššímu soudu, přičemž pouze v těchto případech by byla lhůta k podání dovolání zachována.

Nejvyšší soud proto dovolání obviněného V. S. podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. odmítl, aniž by se dále zabýval otázkou, zda splňuje náležitosti obsahu dovolání, a aniž by na jeho podkladě podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek a řízení, jež mu předcházelo.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Rozhodne-li soud o žalobě meritorně, zahrnuje toto rozhodnutí v sobě též závěr, že je dána pravomoc soudu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1896/2002)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná zaplatila „náhradu cestovních výdajů – stravné za zahraniční služební cesty za období od 1. 7. 1998 do 31. 12. 1999 ve výši 1625 DEM, tj. 29 700 Kč s 8% úrokem od 1. 1. 2000“. Žalobu odůvodnil tím, že u žalované pracoval ve funkci celního inspektora s místem služebního působiště v H. Jednostranným rozhodnutím žalovaného se od 1. 7. 1997 stalo „hlavním pracovištěm pro účely poskytování cestovních náhrad CS H. – 1023“. V popisu práce mu bylo mimo jiné určeno vykonávat celní dohled a provádět celní řízení na pracovišti PB CÚ 1023 v Ž. Vyplácení stravného v cizí měně za výkon práce v Ž. v rámci zahraniční pracovní cesty žalovaná od 1. 7. 1998 zastavila s odůvodněním, že se nejedná o zahraniční služební cestu podle ustanovení § 41 odst. 1 vyhlášky č. 259/1997 Sb., nýbrž že se jednalo o pravidelné služební působiště ve smyslu ustanovení § 23 odst. 5 vyhlášky č. 259/1997 Sb. Jeho pravidelným pracovištěm pro účely cestovních náhrad však je H., na pracoviště v Ž. je vyslán nepravidelně tak, že podstatnou část směn odpracuje v H., a proto mu požadovaná náhrada přísluší.

O b v o d n í s o u d pro Prahu I rozsudkem ze dne 20. 6. 2001 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že žalobce vykonává práci u pobočky CÚ H. – 1023, „přičemž jeho úkolem je mj. vykonávat celní dohled a provádět celní řízení na pracovišti PB CÚ 1023 v Ž.“. Jedná se o „místo služebního působiště celníka, který provádí celní dohled nad zbožím, které překračuje státní hranice, přičemž se jedná o místo, které tvoří část území České republiky (tj. H.) a sousedního státu (Ž.), kde je celní dohled prováděn.“ Protože podle ustanovení § 41 odst. 1 vyhlášky č. 259/1997 Sb. se za zahraniční služební cestu nepovažuje služební cesta konaná na pohraniční odbavovací stanoviště, pokud je to místo pravidelného služebního působiště celníka, včetně výkonu služby nebo služebních úkonů v tomto místě, dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobci náhrady při zahraničních služebních cestách nenáleží, neboť výkon jeho služby v Ž. je nutno považovat za výkon služby v místě služebního působiště podle ustanovení § 33 odst. 6 vyhlášky č. 259/1997 Sb.

K odvolání žalobce M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 13. 2. 2002 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Z popisu pracovní funkce žalobce ze dne 18. 6. 1998 „nesporně vyplývá, že žalobce provádí výkon funkce i na celním pracovišti v Ž., a toto pohraniční odbavovací stanoviště určené podle mezinárodních smluv je místem jeho služebního působiště (§ 33 odst. 6 vyhlášky č. 259/1997 Sb.).“

Jestliže byl popisem funkce vymezen prostor pro výkon funkce na území SRN (který je podle mezinárodních smluv určen jako prostor pro společné celní řízení), není možno tento výkon funkce posuzovat jako přeložení nebo převedení podle ustanovení § 18 zákona č. 186/1992 Sb., ani jako pracovní cestu, neboť tomu brání ustanovení § 41 odst. 1 vyhlášky č. 259/1997 Sb. Tvrzením žalobce, že útvar 1013 v Ž. vykonávající celní dohled nad železniční přepravou je součástí pobočky 1065 H., a nikoli pobočky 1023 vykonávající působnost v silniční dopravě, k níž byl žalobce pro výkon funkce zařazen, „se odvolací soud nezabýval, protože nemá pro posouzení věci význam, neboť povinnost žalobce vykonávat celní dohled a provádět celní řízení na pracovišti pobočky 1013 v Ž. vyplývá z popisu jeho funkce ze dne 18. 6. 1998.“

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozoval z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Namítal, že „jednostranné zařazení žalobce k výkonu práce na zahraničním odbavovacím pracovišti celní pobočky, jejímž není příslušníkem, nemá náležitosti rozhodnutí náčelníka o převedení či přeložení na jinou celní pobočku a je proto neplatné.“ Odvolací soud podle jeho názoru navíc nerozlišuje, že v H. jsou dvě na sobě nezávislé celní pobočky a že Celní úřad H. jako organizační jednotka neexistuje a že společným nadřízeným orgánem je Celní úřad v L., který by musel vydat rozhodnutí o přeložení nebo převedení celníka z jedné celní pobočky do druhé.

Tato skutečnost podle názoru žalobce „je zřejmá“ z Opatření Ministerstva financí č. 23/2001, které spolu s vnitřními organizačními předpisy žalované „očíslováním jednotlivých celních poboček a určením podřízenosti pracoviště v Ž. zřetelně prokazují podřízenost tohoto pracoviště celní pobočce H., vykonávající působnost v železniční dopravě.“

Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), se nejprve zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalobce napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z obsahu spisu bylo v posuzovaném případě zjištěno, že žalobce, který původně pracoval u žalované na základě pracovní smlouvy, byl rozhodnutím ředitele Celního ředitelství v Ú. ze dne 26. 6. 1997 „v souvislosti se vznikem služebního poměru na základě čl. VI bodu 1 zákona č. 113/1997 Sb.“ ustanoven dnem 1. 7. 1997 v hodnosti celního nadstrážmistra do funkce celního inspektora s místem služebního působení v H. V popise práce mu bylo mimo jiné určeno vykonávat celní dohled a provádět celní řízení na pracovišti PB CÚ 1023 v Ž. – SRN. Protože mu vyplácení stravného v cizí měně za výkon práce v Ž. v rámci zahraniční pracovní cesty žalovaná od 1. 7. 1998 zastavila, domáhal se zaplacení náhrad výdajů při vyslání celníka na služební cestu za dobu od 1. 7. 1998 do 31. 12. 1999.

Za tohoto stavu odvolací soud – jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku – řešil mimo jiné právní otázku, zda celníku vyslanému k výkonu funkce na pohraničním odbavovacím pracovišti na výsostném území sousedního státu, náleží náhrada cestovních výdajů při vyslání na zahraniční služební cestu. Věcné posouzení této otázky soudem z hlediska hmotného práva v sobě zahrnuje i bez výslovného vyjádření kladný závěr o existenci pravomoci soudu. Vzhledem k tomu, že tato otázka dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu řešena, a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné, neboť rozhodnutí o uvedené otázce brání nedostatek pravomoci soudu. Zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a řízení zastavil.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních, jakož i obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.

Podle ustanovení § 7 odst. 2 o. s. ř. (nyní § 7 odst. 3 ve znění účinném od 1. 1. 2003, tj. poté, co nabyl účinnosti zákon č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního) jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

V posuzované věci žalobce uplatnil žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 4 dne 20. 9. 2000 nárok na zaplacení výdajů v souvislosti s výkonem služby celníka – náhrady cestovních výdajů za služební cestu na pohraniční odbavovací pracoviště v Ž. – SRN.

Podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona, ve znění zákona č. 35/1993 Sb. a č. 113/1997 Sb., tedy ve znění účinném do 31. 3. 2000 (dále jen „celní zákon“), úkoly celních orgánů plní příslušníci celní správy (dále jen „celníci“) a občanskí zaměstnanci. Celníci jsou ve služebním poměru a občanskí zaměstnanci v pracovním poměru k ministerstvu. Podle ustanovení § 12 odst. 3 celního zákona na služební poměr celníků se užije zákon o služebním poměru příslušníků Policie České republiky s odchylkami uvedenými v § 12 odst. 1, § 13, § 15 až 19c s tím, že

- a) kde se v zákoně o služebním poměru příslušníků Policie České republiky mluví o Policii České republiky, rozumí se tím celní orgány,
- b) působnost, která podle zákona o služebním poměru příslušníků Policie České republiky přísluší ministru vnitra České republiky, přísluší ministru financí České republiky,
- c) působnost podle § 2 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků Policie České republiky vykonává ministr a v rozsahu jím stanoveném další služební funkcionáři,
- d) působnost, která podle zákona o služebním poměru příslušníků Policie České republiky přísluší Ministerstvu vnitra České republiky, přísluší Ministerstvu financí České republiky.

V posuzované věci uplatňuje žalobce žalobou náhrady výdajů poskytovaných v souvislosti s výkonem služby (§ 58 odst. 1 zákona č. 186/1992 Sb.). Za rozhodující skutečnost a za právní základ žaloby považuje okolnost, že byl vyslán k výkonu služby na pohraniční odbavovací pracoviště, které podle jeho názoru není místem jeho pravidelného služebního působení, a dovozuje, že mu z tohoto důvodu přísluší odpovídající náhrady výdajů podle příslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva financí č. 259/1997 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru celníků.

Podle ustanovení § 2 odst. 2, části věty před středníkem, zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru Policie České republiky, jménem policie (celních orgánů) jedná a rozhoduje ve věcech služebního poměru podle tohoto zákona ministr vnitra (financí) České republiky (dále jen „ministr“) a v rozsahu jím stanoveném další funkcionáři (dále jen „služební funkcionáři“).

Z uvedeného vyplývá, že pravomoc k projednání a rozhodnutí ve věcech služebního poměru celníka zákon svěřuje ministru financí České republiky, popřípadě v rozsahu ministrem stanoveném dalším služebním funkcionářům, kteří v řízení postupují podle ustanovení § 122 až § 136 zákona č. 186/1992 Sb., která pod marginální rubrikou „Ustanovení o řízení“ upravují práva a povinnosti účastníků řízení ve věcech služebního poměru a postup v řízení o těchto nárocích. Protože projednání a rozhodnutí této věci vyplývající ze služebně právních vztahů celníků nespadá do kompetence soudů v občanském soudním řízení sporném ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř., mohla by být dána pravomoc soudu k projednání a rozhodnutí této věci pouze ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 o. s. ř., jestliže to stanoví zákon. Vzhledem k tomu však, že zákon umožňuje ingerenci soudů do služebně právních vztahů celníků jedině v případech přezkumného řízení o návrzích na přezkoumání rozhodnutí služebního funkcionáře taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 137 odst. 1 písm. a) až c) zákona 186/1992 Sb., je zřejmé, že pravomoc soudu k projednání a rozhodnutí o uplatněném nároku v občanském řízení sporném není dána ani podle ustanovení § 7 odst. 2 o. s. ř.

Z uvedeného vyplývá, že názor implicitně obsažený v rozhodnutí odvolacího soudu, že je dána pravomoc soudu k posouzení otázky, zda celníku vyslanému k výkonu funkce na pohraničním odbavovacím pracovišti na výsostném území sousedního státu, náleží náhrada cestovních výdajů při vyslání na zahraniční služební cestu, není správný. Protože dovoláním napadeným rozsudkem bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudu (§ 229 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), a protože uvedenou vadou je postiženo i rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud tyto rozsudky – aniž by se mohl zabývat meritem věci – zrušil (§ 243b odst. 3 o. s. ř.), řízení zastavil a rozhodl o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 243b odst. 4 o. s. ř.).

Navrhne-li zástavní věřitel, aby nabyvatel zástavního práva ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. vstoupil do řízení o soudním prodeji zástavy na jeho místo, soud ve vztahu k jím označené právní skutečnosti zkoumá, zda jde vůbec o právní skutečnost, zda s ní právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, zda opravdu nastala a zda je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva. Otázkou, zda zástavní věřitel je skutečně nositelem jím (v žalobě) tvrzeného zástavního práva, popřípadě zda podle označené právní skutečnosti zástavní právo přešlo na jiného, se přitom nezabývá, neboť se netýká zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř., ale již posouzení věci samé (opodstatněnosti žaloby na soudní prodej zástavy), k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2003, sp. zn. 21 Cdo 306/2003)

Č. banka, a. s., podala jako zástavní věřitel u Okresního soudu v Českých Budějovicích dne 28. 2. 2002 žalobu, kterou se domáhala, aby byl ve prospěch její pohledávky ve výši 105 530 303,57 Kč s úrokem ve výši 15,9 % p. a. z částky 178 998 800 Kč ode dne 16. 2. 2002 do zaplacení a s úrokem ve výši 20 % p. a. z částky 178 998 800 Kč ode dne 16. 2. 2002 do zaplacení nařízen soudní prodej zástavy, a to „kombinované ochranné známky S. zapsané dne 17. 2. 1995 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 182899 pro třídu výrobků a služeb 32, kombinované ochranné známky B. B. B. A. I. 1795, zapsané dne 4. 5. 1994 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 176091 pro třídu výrobků a služeb 32, kombinované ochranné známky S. B. B., zapsané dne 21. 8. 1996 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 192746 pro třídu výrobků a služeb 32, a kombinované ochranné známky S., zapsané dne 29. 5. 1969 do rejstříku ochranných známek vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví pod číslem 158950 pro třídu výrobků a služeb 32“. Žalobu zástavní věřitel zdůvodnil zejména tím, že zástavní právo k uvedeným kombinovaným ochranným známkám bylo zřízeno na základě zástavní smlouvy ze dne 23. 9. 1999 k zajištění úvěru, který poskytla I. banka, a. s., podle smlouvy o úvěru ze dne 7. 1. 1999 ve znění dodatku ze dne 9. 7. 1999 zástavnímu dlužníku ve výši 178 998 800 Kč, že podle smlouvy o prodeji podniku, kterou dne 19. 6. 2000 uzavřel s I. bankou, a. s., na něj přešla uvedená pohledávka „včetně zajištění“ a že zástavní dlužník poskytnutý úvěr dosud nezaplatil.

Podáním ze dne 20. 8. 2002 zástavní věřitel navrhl, aby do řízení na jeho místo nastoupila Česká konsolidační agentura. Návrh zdůvodnil tím, že této právnické osobě postoupil smlouvou ze dne 25. 7. 2002 pohledávku, v jejíž prospěch se domáhá nařízení soudního prodeje zástavy.

Okresní soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 11. 9. 2002 rozhodl, že „na místo dosavadního žalobce Č. banky, a. s., vstupuje do řízení na místo žalobce Česká konsolidační agentura“. Soud prvního stupně zjistil, že smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002 zástavní věřitel postoupil svou pohledávku za zástavním dlužníkem České konsolidační agentuře, a dovodil, že ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. jsou splněny podmínky k tomu, aby postupník vstoupil do řízení na místo dosavadního „žalobce“.

K odvolání zástavního dlužníka Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 29. 11. 2002 usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že „právní skutečností, která odůvodňuje i procesní nástupnictví“, je smlouva o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002, která byla „soudu doložena“. Protože soud při rozhodování podle ustanovení § 107a o. s. ř. zkoumá, zda k „tvrzené právní skutečnosti došlo“, a „otázkami, zda tu právo nebo povinnost, které měly být převedeny nebo které měly přejít na jiného, ve skutečnosti byly nebo zda k převodu nebo přechodu práva nebo povinnosti opravdu došlo, se nezabývá, neboť se týkají již posouzení věci, které lze vyjádřit nikoliv při zkoumání procesního nástupnictví, ale jen rozhodnutí o věci samé,“ není důvodná námitka zástavního dlužníka, že se se smlouvou o postoupení pohledávky dosud neseznámil. Soud prvního stupně proto vyhověl návrhu na vstup České konsolidační agentury do řízení jako nového zástavního věřitele důvodně.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal zástavní dlužník dovolání. Namítá, že podle ustanovení § 107a odst. 1 o. s. ř. soud návrhu na přípustění „změny účastníka řízení na straně žalobce“ vyhověl, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v ustanovení § 107a odst. 1 o. s. ř., a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce.

Odvolací soud se v napadeném usnesení nezabýval náležitostmi a platností smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002, a proto nemohl správně dovodit, že by tato smlouva mohla přivodit převod práva, o němž je vedeno řízení. Podle názoru zástavního dlužníka na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 24. 7. 2002 „nedošlo k právní skutečnosti, s níž je možno spojit převod práva (pohledávky) žalobce na přistupujícího účastníka, o něž v řízení jde, a tudíž přistupující účastník není aktivně věcně legitimován a na straně věřitele nedošlo ke změně v osobě z původního žalobce na Českou konsolidační agenturu.“ Zástavní dlužník navrhl, aby dovolací soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 o. s. ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Účastníky řízení o soudním prodeji zástavy jsou zástavní věřitel a zástavní dlužník (§ 200y odst. 2 o. s. ř.).

Vymezení zástavního věřitele jako účastníka řízení o soudním prodeji zástavy se zakládá čistě procesním způsobem; je jím ten, kdo podal u soudu žalobu na nařízení prodeje zástavy a kdo o sobě tvrdí, že má pohledávku, která je zajištěna zástavním právem váznoucím na zástavě, jejíž soudní prodej navrhuje.

Má-li zástavní věřitel za to, že po zahájení řízení o soudním prodeji zástavy nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod zástavního práva, předmětem kterého je zástava, jejíž soudní prodej byl navržen, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel zástavního práva vstoupil do řízení na jeho místo (srov. § 107a odst. 1 o. s. ř.). Soud návrhu usnesením vyhověl, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení o soudním prodeji zástavy nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod zástavního práva, předmětem kterého je zástava, jejíž soudní prodej byl navržen, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo zástavního věřitele; souhlas zástavního dlužníka se nevyžaduje (srov. § 107a odst. 2 o. s. ř.).

Navrhne-li zástavní věřitel, aby nabyvatel zástavního práva vstoupil do řízení o soudním prodeji zástavy na jeho místo, soud – jak vyplývá z ustanovení § 107a odst. 1 a 2 o. s. ř. – ve vztahu k jím označené právní skutečnosti zkoumá, zda jde vůbec o právní skutečnost, zda se jedná o takovou právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, zda označená právní skutečnost opravdu nastala a zda je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva. Otázkou, zda zástavní věřitel je skutečně nositelem jím (v žalobě) tvrzeného zástavního práva, popřípadě zda podle označené právní skutečnosti zástavní právo přešlo na jiného, se přitom nezabývá, neboť se netýká zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř., ale již posouzení věci samé (opodstatněnosti žaloby na soudní prodej zástavy), k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy).

V projednávané věci zástavní věřitel v návrhu, kterým se domáhal, aby na jeho místo vstoupila do řízení Česká konsolidační agentura, označil za právní skutečnost, v důsledku které zástavní právo přešlo na tuto právnickou osobu, smlouvu o postoupení pohledávky, kterou s ní uzavřel dne 25. 7. 2002.

Smlouva o postoupení pohledávky (§ 524 a násl. obč. zák.) je dvoustranný právní úkon, který uzavírá původní věřitel (postupitel) s jinou osobou (postupníkem). Předmětem smlouvy je postoupení určité pohledávky (práva na plnění od dlužníka) původního věřitele postupníku, který se stává věřitelem dlužníka na místě původního věřitele (postupitele).

Dlužník není účastníkem smlouvy o postoupení pohledávky, k jejímu uzavření není třeba jeho souhlasu a o postoupení pohledávky nemusí být předem vyrozuměn. Smlouva o postoupení pohledávky je právní skutečností, s níž právní předpisy spoju-

jí přechod zástavního práva, neboť s postoupenou pohledávkou přechází na postupníka i její příslušenství a všechna práva s ní spojená (srov. § 524 odst. 2 obč. zák.), tedy i zástavní právo, které zajišťuje postoupenou pohledávku.

Smlouva ze dne 25. 7. 2002 je – jak správně dovodily soudy obou stupňů – podle svého obsahu nepochybně smlouvou o postoupení pohledávky, neboť obsahuje všechny podstatné náležitosti, které v takové smlouvě musí být sjednány. Za řízení před soudy tedy bylo prokázáno, že právní skutečnost, kterou zástavní věřitel označil v podání ze dne 20. 8. 2002, je vskutku právní skutečností a že jím tvrzená právní skutečnost nastala, neboť mezi zástavním věřitelem a Českou konsolidační agenturou byla smlouva o postoupení pohledávky opravdu uzavřena. Protože s postoupenou pohledávkou přechází na postupníka i zástavní právo, které ji zajišťuje, a protože předmětem zástavního práva je zástava, jejíž prodej byl navržen, bylo prokázáno též to, že se jedná o takovou právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod zástavního práva, a že je způsobilá mít za následek přechod zástavního práva.

Odvolacímu soudu nelze důvodně vytýkat, že se nevypořádal s tím, zda smlouva o postoupení pohledávky ze dne 25. 7. 2002 je platným právním úkonem. Touto otázkou – jak uvedeno již výše – se soud při zkoumání procesního nástupnictví ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. nezabývá, neboť se týká posouzení věci samé, k níž se soud může vyslovit jen v rozhodnutí o věci samé (v usnesení, kterým rozhodne o žalobě na soudní prodej zástavy). Má-li zástavní dlužník za to, že smlouva o postoupení pohledávky ze dne 25. 7. 2002 je neplatná, může to uplatnit jako obranu proti žalobě na nařízení prodeje zástavy, správnost napadeného usnesení odvolacího soudu tím však nelze zpochybnit.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je správné. Nejvyšší soud proto dovolání zástavního dlužníka podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu podle § 114b odst. 1 o. s. ř. ve stanovené lhůtě nevyjádřil ani v této lhůtě nesdělil soudu, jaký vážný důvod mu ve vyjádření brání, nemohl se soud při vydání rozsudku pro uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) zabývat později vznesenou námitkou započtení.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 1. 2003, sp. zn. 12 Cmo 153/2002)

Rozsudkem pro uznání ze dne 21. 1. 2002 uložil Městský soud v Praze žalovanému povinnost zaplatit žalobci 2 328 165 Kč s 10% úrokem z prodlení z částky 1 904 409 Kč od 20. 2. 2001 do zaplacení a 159 546 Kč na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že žalobce se domáhal zaplacení uvedené částky s příslušenstvím za dodané zboží dle kupní smlouvy, vyúčtované fakturami č. X ve výši 1 035 251 Kč, č. Y ve výši 869 179 Kč, a úroků z prodlení, vyčíslených ke dni 19. 2. 2001. Dále uvedl, že vyzval žalovaného, aby se ve lhůtě do 30 dnů od doručení usnesení písemně vyjádřil k žalobě tak, aby z vyjádření bylo patrné, zda nárok uplatněný žalobou uznává co do důvodu a výše, a pokud nárok uplatněný žalobou zcela neuznává, aby uvedl všechny rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu. Současně žalovaného poučil o tom, že pokud se bez vážného důvodu na tuto výzvu včas nevyjádří a ani soudu v téže lhůtě nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu uplatňován, uznává, a že v takovém případě soud rozhodne ve věci samé rozsudkem pro uznání. Rovněž soud uvedl, že žaloba byla doručena žalovanému dne 15. 3. 2001 dle ustanovení § 47 o. s. ř. uložením na poště, a opakovaně i právnímu zástupci žalovaného dne 21. 5. 2001. Výzva k vyjádření byla žalovanému doručena do vlastních rukou dne 25. 9. 2001. Protože se žalovaný ve stanovené lhůtě k žalobě nevyjádřil, soud žalobě vyhověl rozsudkem pro uznání. O nákladech řízení rozhodl s odkazem na ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. a přiznal úspěšnému žalobci jejich náhradu ve výši celkem 159 546 Kč.

V odvolání žalovaný jednak namítá nesplnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání, a to doručení žaloby řádně a včas před doručením usnesení, vydaného podle ustanovení § 114b o. s. ř., jednak se odvolává na uplatnění svých pohledávek proti žalobci v podání ve věci ze dne 14. 1. 2002. Žalovaný popírá, že by jak jemu, tak jeho právnímu zástupci, byla doručena žaloba podaná ve věci žalobcem. Žalovaný popírá, že by se v místě doručení, které definuje ustanovení § 47 odst. 1 o. s. ř., zdržoval, proto se mu nepodařilo žalobu doručit ve smyslu ustanovení § 47 odst. 3 o. s. ř., přičemž postup podle ustanovení § 47 odst. 4 o. s. ř. nebyl soudem aplikován. Žaloba nebyla doručena ani právnímu zástupci žalovaného, neboť dne 21. 5. 2001 mu byla doručena jenom jedna stránka žaloby. Žalovaný se také domnívá, že usnesení vydané podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. je nutno doručovat nejen zástupcům s plnou mocí, nýbrž i samotným účastníkům. Usnesení vydané podle ustanovení

§ 114b odst. 1 o. s. ř. však bylo doručeno pouze právnímu zástupci žalovaného. Žalovaný se rovněž domnívá, že není možno vynést rozsudek pro uznání v případě, že by žalovaný při projednání věci nárok žalobce uznal, byly-li proti peněžitému nároku žalobce vzneseny žalovaným peněžité nároky a tyto byly uplatněny k započtení, což se v projednávané věci stalo. Navrhuje, aby odvolací soud rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V r c h n í s o u d v Praze přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně podle § 212 a § 214 odst. 1 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné. Proto rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že návrhem ze dne 19. 2. 2001 se domáhal žalobce na žalovaném zaplacení 2 323 165 Kč s příslušenstvím kupní ceny dodaného zboží a rovněž vydání předběžného opatření v žalobou navrženém znění. O návrhu na vydání předběžného opatření bylo pravomocně rozhodnuto dne 31. 3. 2001. V průběhu řízení o uplatněném nároku na zaplacení kupní ceny dodaného zboží usnesením ze dne 26. 2. 2001 soud žalovaného vyzval, aby se k žalobě vyjádřil ve smyslu ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. Výzva spolu se žalobou byla doručena žalovanému dne 5. 3. 2001 uložením na poště. Podáním ze dne 4. 5. 2001, doručeným soudem dne 7. 5. 2001 žalovaný soudem sdělil, že je v řízení zastoupen advokátem. Právnímu zástupci žalovaného byla žaloba zaslána do vlastních rukou dne 21. 5. 2001. Usnesením ze dne 13. 9. 2001 soud žalovaného vyzval, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuznává, ve vyjádření vyličil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Ke splnění výzvy stanovil žalovanému lhůtu 30 dnů od doručení a zároveň jej poučil, že jestliže se bez vážného důvodu na výzvu soudu včas nevyjádří a ani ve stanové lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu uplatňován, uznává. Usnesení bylo právnímu zástupci žalovaného doručeno dne 25. 9. 2001. Žalovaný ve stanovené 30 denní lhůtě své vyjádření k žalobě soudu nezaslal. V důsledku toho soud prvního stupně rozhodl ve věci podle § 153a odst. 1 a 3 o. s. ř. rozsudkem pro uznání. Podáním ze dne 14. 1. 2002 se žalovaný ve věci jednak písemně vyjádřil, jednak uplatnil námitku započtení ve výši 1 954 833 Kč.

Podle ustanovení § 205b o. s. ř. jsou u odvolání proti rozsudku pro uznání odvolacím důvodem jen vady uvedené v ustanovení § 201 odst. 2 písm. a) o. s. ř. a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jeho vydání (§ 153a o. s. ř.). Podle § 153a odst. 3 o. s. ř. rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 o. s. ř.). Podle § 114b odst. 1 o. s. ř., vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, může předseda senátu žalovanému uložit, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná-

vá, ve vyjádření vyličil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. K podání vyjádření určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů. Podle odstavce 5 citovaného ustanovení, jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu uplatňován, uznává. O tomto následku musí být poučen.

Odvolací soud zjistil, že v dané věci soud prvního stupně rozhodl v souladu s ustanovením § 153a odst. 3 o. s. ř. rozsudkem pro uznání. Jak bylo z obsahu spisu zjištěno, na výzvu soudu účinnou dle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. se žalovaný nevyjádřil. Pak lze mít za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatněn, uznal. V daném případě nastala fikce uznání dle citovaných ustanovení a soud prvního stupně musel ve věci rozhodnout rozsudkem pro uznání. V odvolání žalovaný neuvedl žádné odvolací důvody uvedené v ustanovení § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Tvrzení odvolatele, že ani žalovanému, ani právnímu zástupci, nebyla doručena žaloba, není obsahem spisu prokázáno. Podle § 47 odst. 3 o. s. ř., upravujícího doručování právními osobám, nebyl-li na adrese sídla (§ 2 odst. 3 obč. zák.) zastížen nikdo, kdo by byl oprávněn písemnost převzít, ačkoliv se právní osoba v místě doručování zdržuje, písemnost se uloží a právní osoba se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedla. Nevyzvedne-li si zásilku ten, kdo je oprávněn písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, převzít, do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedověděl. Obsahem spisu je osvědčeno doručení žaloby žalovanému dne 15. 3. 2001 uložením na poště. Z údajů pošty na vrácené zásilce není zřejmé, že by se žalovaný na uvedené adrese nezdržoval, proto pro postup podle ustanovení § 47 odst. 4 nebylo důvodu. Tvrzení žalovaného, že se na adrese P. nezdržoval, není ničím odůvodněno, zejména uvedením adresy, na které se zdržoval a ze které v době doručování skutečně statutární orgán řídil svou právní osobu, aby mohlo být jeho tvrzení navrženým důkazem prokázáno. Ani z obsahu spisu nevyplývá jiná adresa sídla žalovaného. Jiná adresa sídla není ani uvedena na plné moci, kterou žalovaný udělil k zastupování právnímu zástupci. Na čl. 20 je pak osvědčeno doručení žaloby právnímu zástupci žalovaného dne 21. 2. 2001 do vlastních rukou. Není naopak prokázáno tvrzení odvolatele, že by právní zástupce žalovaného obdržel neúplnou žalobu, navržením relevantních důkazů např. o tom, že žádal soud o zaslání úplného textu žaloby.

Názor odvolatele, že usnesení vydané podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. by kromě zástupci účastníka s procesní plnou mocí mělo být doručováno ještě také samotnému účastníku, není správný, jak vyplývá z ustanovení § 49 odst. 1 o. s. ř. Zákon nestanoví povinnost doručovat usnesení vydané podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. kromě zástupci účastníka s procesní plnou mocí ještě také samotnému účastníku.

Žalovaný rovněž namítal, že v dané věci, kdy uplatnil k započtení své pohledávky proti pohledávce, uplatněné žalobou, není možno vynést rozsudek pro uznání. Odvolací soud zjistil, že námitku započtení své pohledávky ve výši 1 954 833 Kč

žalovaný uplatnil podáním ze dne 14. 1. 2002, tedy po uplynutí 30 denní lhůty stanovené dle § 114b odst. 1 o. s. ř., která skončila dne 26. 10. 2001. Soud prvního stupně se jí proto nemusel zabývat a naopak musel ve věci rozhodnout rozsudkem podle fikce uznání.

Odvolací soud dospěl k závěru, že v daném případě není dán zákonný důvod ke zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení, neboť byly splněny podmínky pro rozhodnutí věci rozsudkem pro uznání. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Povinnost předložit stejnopis rozhodnutí opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti (§ 261 odst. 2, věta první, o. s. ř.) lze splnit i předložením jeho opisu (kopie), na němž je vyznačena ověřovací doložka podle § 73 odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb. nebo § 3 odst. 2 zákona č. 41/1993 Sb.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 20 Cdo 785/2002)

K r a j s k ý s o u d rozhodnutím ze dne 12. 2. 2002 potvrdil usnesení ze dne 6. 6. 2001, kterým O k r e s n í s o u d Plzeň-sever zamítl návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 7. 1999) k vydobytí pohledávky ve výši 11 000 Kč s 6% úroky od 21. 12. 1996 do zaplacení a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. K návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí je oprávněný povinen ve smyslu ustanovení § 261 odst. 2, věty první, zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů, připojit stejnopis podkladového rozhodnutí, tedy originálu nebo úředně ověřeného opisu, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti; protože oprávněná – přes výzvu soudu – předložila pouze „neověřenou fotokopii směnečného platebního rozkazu s ofocenou doložkou právní moci a vykonatelnosti,“ nevyhověla podle odvolacího soudu požadavku zákona a její návrh nemůže být úspěšný.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla oprávněná (v době jeho podání zastoupena advokátem) včasným dovoláním, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a které zdůvodnila nesprávným právním posouzením věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Nesouhlasí totiž s názorem, podle něhož je třeba soudu předkládanou fotokopii rozhodnutí, jehož výkon navrhla, úředně ověřit.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejdříve posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Je-li napadeným rozhodnutím usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, je dovolání ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř. přípustné za podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. b) nebo c) o. s. ř. Protože ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. použitelné není (usnesením ze dne 6. 6. 2001 rozhodl soud prvního stupně ve věci samé sice podruhé, ovšem stejně jako dřívějším usnesením ze dne 29. 8. 2000, zrušeným Krajským soudem v Plzni ze dne 15. 3. 2001), lze o přípustnosti dovolání uvažovat jen z pohledu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., na něž dovolatelka výslovně odkazuje. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 238a odst. 1, 2 o. s. ř. je dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu

rozhodnutí, přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (srov. § 237 odst. 3 ve spojení s § 238a odst. 2 o. s. ř.).

Vzhledem k obsahu dovolání a při vázanosti uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, je možné zásadní právní význam napadeného usnesení spojit s otázkou, zda povinnost uloženou ustanovením § 261 odst. 2, větou první, o. s. ř. oprávněný splní, předloží-li soudu výkon rozhodnutí „neověřenou“ fotokopii stejnopisu podkladového rozhodnutí, opatřenou potvrzením o vykonatelnosti.

Protože jde o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla posuzována, je dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř. přípustné.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 261 odst. 2, věty první a druhé, o. s. ř. je třeba k návrhu na výkon rozhodnutí připojit stejnopis rozhodnutí, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti. Potvrzením o vykonatelnosti opatří rozhodnutí soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Protože v projednávaném případě soud, u něhož byl návrh podán, není soudem, který exekuční titul vydal, je použití třetí věty uvedeného ustanovení vyloučeno (totéž platí i o § 261 odst. 3 o. s. ř.).

V souzené věci oprávněná na výzvu k doložení stejnopisu („tzn. originálu nebo úředně ověřeného opisu“) podkladového rozhodnutí s potvrzením o jeho vykonatelnosti předložila fotokopii stejnopisu směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 7. 1999, včetně potvrzení, že co do jistiny je vykonatelné dne 10. 8. 1999.

V případech, kdy je třeba k návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí připojit exekuční titul, musí oprávněný předložit stejnopis podkladového rozhodnutí s potvrzením (tzv. doložkou) vykonatelnosti, kterou na něm vyznačil soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně (srov. § 24 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů). Tvrzení, že má proti povinnému vykonatelný exekuční titul, může oprávněný prokázat také předložením jeho opisu (kopie), na němž je vyznačena tzv. ověřovací doložka s náležitostmi zakotvenými v ustanovení § 73 odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, nebo v ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 41/1993

Sb., o ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu okresními a obecními úřady a o vydávání potvrzení orgány obcí a okresními úřady, ve znění pozdějších předpisů. Teprve „úřední“ ověření shody opisu (kopie) s listinou, tj. stejnopisem písemného vyhotovení podkladového rozhodnutí (tzv. vidimace), činí opis (kopii) způsobilým založit splnění povinnosti stanovené v § 261 odst. 2, větě první, o. s. ř., připojí-li ho oprávněný místo stejnopisu titulu.

Odvolací soud, který z výše uvedeného vycházel, věc posoudil správně (opačný názor prezentovaný v dovolání neobstojí). Jelikož vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a, b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolatelka nenamítala a ze spisu nevyplývají (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.). Nejvyšší soud – bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, odst. 6 o. s. ř.).

Zhotovitel, který na základě smlouvy o úpravě věci vadně provedl vnější omítku domu, čímž způsobil poškození domu (zvlhnutím zdiva, zatékáním a popraskáním vnitřních omítek), odpovídá za škodu tím vzniklou podle ustanovení § 420 a násl. obč. zák. a nikoliv z důvodu odpovědnosti za vady díla.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1849/2001)

Okresní soud v České Lípě rozsudkem ze dne 6. 12. 2000 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 70 401 Kč s 11% úrokem od 24. 9. 1999 do zaplacení, žalobu o zaplacení 12% úroku z částky 70 401 Kč od 16. 9. 1999 do 23. 9. 1999 a 1% úroku z částky 70 401 Kč od 12. 9. 1999 do zaplacení zamítl, řízení o zaplacení dalších částek 4157 Kč a 127 Kč s 12% úrokem od 2. 9. 1999 do zaplacení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vzal za prokázané, že na podzim roku 1996 účastníci uzavřeli ústní smlouvu o dílo ve smyslu ustanovení § 631 a násl. obč. zák., kterou se žalovaný jako podnikatel v oboru stavebnictví zavázal pro žalobce zhotovit vnější omítku na jeho rodinném domku za dohodnutou cenu v rozmezí od 220 do 240 Kč za 1 m²; cena za dílo činila celkem 24 000 Kč, z toho částku 12 075 Kč žalobce zaplatil na základě faktury ze dne 26. 11. 1996 a zbytek předal přímo žalovanému. V dohodnuté záruční době se na omítce objevily trhliny po celé ploše rodinného domku, což žalobce žalovanému vytkl reklamačním dopisem ze dne 28. 9. 1998, na nějž žalovaný nereagoval. Protože do domu začalo postupně zatékat a další praskání omítky nebylo možné zastavit, nechal si žalobce na doporučení soudního znalce Ing. B. P. provést družstvem I. L. podle smlouvy o dílo ze dne 5. 8. 1999 z vnější strany fasády na rodinný domek tzv. zateplovací plášť, za nějž zaplatil částku 74 685 Kč. Dále bylo z listinných důkazů předložených žalobcem, a to posudku znalce Ing. P., vyjádření firmy K., s. r. o., a ze stanoviska zástupce Y., a. s., zjištěno, že příčinou vzniku trhlin na omítce rodinného domku žalobce byly objemové změny způsobené migrací vlhkosti zdiva Y., neboť vnější omítka nesplňovala základní stavebně fyzikální požadavky na vnější omítkový systém a při změně vlhkosti zapříčiňovala smršťování, bobtnání a postupné vlhnutí zdiva. Při posuzování důvodnosti žalobcovy nároku na náhradu škody podle § 420 obč. zák. vycházel okresní soud dále ze znaleckého posudku soudem ustanoveného znalce z oboru stavebnictví – poruchy staveb a statiky F. K. a z jeho výpovědi, z nichž zjistil, že ke vzniku trhlin na vnější omítce žalobcova domu došlo systémovou chybou nerespektující doporučení firmy Y. ohledně použité omítkové skladby a materiálu na zdivo Y. Pokud by došlo k sanaci celého původního omítkového pláště jeho sejmutím, jednalo by se o postup technologicky náročnější a cenově nákladnější než aplikace kompletního termopancíře. Na základě takto zjištěného skutkového stavu věci dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalovaný porušil právní povinnost danou mu ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 634/1994 Sb., o ochraně spotřebitele, tím, že žalobce neinformoval

o charakteru poskytovaných služeb a o riziku souvisejícím s poskytnutou službou, a dále povinnost podle § 633 odst. 1, věty první, obč. zák., neboť neprovedl dílo řádně, když při zhotovení vnější omítky na žalobcův dům použil nevhodnou technologii, která byla příčinou vzniku škody. Tvzení žalovaného, že škodu nezavinil, považoval okresní soud za neprokázané. Ohledně výše škody pak vycházel z částky, kterou žalobce zaplatil družstvu I. L. za zhotovení termopláště o tloušťce 50 mm ve výši 74 685 Kč, s přihlédnutím k vyjádření znalce F. K., že v daném případě byla postačující 20 mm tloušťka izolantu, jež by si vyžádala náklady ve výši 70 401 Kč.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci – rozsudkem ze dne 26. 4. 2001 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení 70 401 Kč s 11% úrokem od 24. 9. 1999 do zaplacení, zamítl, ve výroku o náhradě nákladů jej zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení; v dalším zůstal rozsudek okresního soudu nedotčen. Při svém rozhodnutí vycházel odvolací soud z názoru, že odůvodňuje-li žalobce svůj nárok na náhradu škody tím, že žalovaný porušil právní povinnost provést dílo řádně, dovozuje tento nárok z porušení povinnosti ze závazku (z uzavřené smlouvy o dílo). S poukazem na ustanovení § 510 obč. zák., které upravuje souběh nároků z odpovědnosti za vady a z odpovědnosti za škodu, dovodil, že žalobci nárok na zaplacení vynaložené částky na odstranění vady věci ve smyslu § 655 odst. 1 obč. zák. nevznikl, a to i kdyby jeho tvrzení o vadně provedené úpravě rodinného domku (zhotovení fasády) bylo prokázáno, neboť podle tohoto ustanovení má objednatel právo na bezplatné odstranění vady díla, případně na zrušení smlouvy nebo na přiměřené snížení ceny úpravy, a nikoliv na to, co sám na odstranění vad provedené úpravy věci vynaložil. Uplatněný nárok žalobce není podle krajského soudu opodstatněný ani z titulu náhrady škody, neboť je-li odůvodněn tvrzením, že závady na vnější omítce se projeví kromě jejího popraskání i praskáním vnitřních omítek a drolením zdiva, a nebylo-li provedení vnitřních omítek a zdění předmětem smlouvy o úpravě věci uzavřené mezi účastníky, bylo by možno o vzniku škody v důsledku vadně provedené úpravy věci (zhotovení fasády) a následujícím zatékáním do domu uvažovat jen tehdy, spočívala-li by škoda ve vynaložení finančních prostředků na uvedení vnitřních omítek a zdiva do původního stavu. Jestliže však žalobce částku 74 685 Kč vynaložil v souvislosti s odstraněním vady vnější omítky, není mezi vynaložením finančních prostředků na zateplení a povrchovou úpravu fasády domu na základě smlouvy o dílo ze dne 5. 8. 1999, kterou žalobce uzavřel s družstvem I. L., a popraskáním vnitřních omítek a drolením zdiva, žádná souvislost. Za irrelevantní proto odvolací soud považoval okolnost, zda úprava věci byla žalovaným provedena vadně, či nikoliv, a z tohoto důvodu se nezabýval důkazy, které soud prvního stupně provedl ke zjištění kvality prací provedených žalovaným, a za nadbytečné též považoval zkoumání otázky platnosti smlouvy uzavřené mezi účastníky.

Proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, ve kterém odvolacímu soudu vytýká, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Poukazuje na to, že v řízení neuplatnil nárok z odpovědnosti za vady díla,

nýbrž nárok na náhradu škody, která představuje souhrn vynaložených nákladů na odstranění vadného omítkového systému. Dovolatel nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že mu škoda nevznikla, a namítá, že vadným provedením díla došlo k popraskání omítky a tím i k neopravitelnému poškození stěn domu, jak to vyplývá ze žalobcem vyžádaného posudku znalce Ing. P. a rovněž ze znaleckého posudku soudem ustanoveného znalce F. K. Poukazuje též na předložené odborné vyjádření zástupce výrobce omítkového systému, z něhož je zřejmé, že ve fázi poškození zdiva nelze praskání fasády zastavit a že je nutné buď mechanické odstranění omítkového systému zdiva nebo ekonomicky a technologicky méně náročné řešení spočívající v odizolování popraskané fasády termopancířem; shodný názor vyjádřili i oba znalci ve svých posudcích a rovněž i výrobce omítkového systému. V daném případě tedy dovolatel neuváděl dílo v předešlý stav, nýbrž odstraňoval škodu vzniklou vadným provedením díla. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadené části zrušen a aby mu věc byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I., bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem, že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. proti napadenému měnicímu výroku rozsudku odvolacího soudu přípustné a že se opírá o zákonný dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., přezkoumal rozsudek krajského soudu v napadené části podle § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Zrušil proto rozsudek soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Smlouva o opravě a úpravě věci je zvláštním druhem smlouvy o dílo, kterou občanský zákoník upravuje v ustanovení § 652 až 656, přičemž práva a povinnosti účastníků této smlouvy se řídí ustanoveními § 632 až 643, popřípadě § 488 až 587 (§ 631) obč. zák. Ustanovení § 653 až 656 obsahují zvláštní úpravu, která má před uvedenými obecnými ustanoveními přednost, přičemž tato zvláštní úprava se týká jen odpovědnosti za vady a dále upravuje práva a povinnosti účastníků smlouvy v případě, že si objednatel včas nevyzvedne opravenou nebo upravenou věc.

Podle § 631 obč. zák smlouvou o dílo zavazuje se objednatel ten, komu bylo dílo zadáno (zhotoviteli díla), že je za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.

Podle § 652 odst. 1 obč. zák., jde-li o opravu nebo úpravu věci, vznikne objednateli právo, aby mu zhotovitel podle jeho objednávky provedl opravu nebo úpravu věci; zhotoviteli vznikne právo, aby objednatel zaplatil cenu za opravu nebo úpravu věci.

Podle § 655 odst. 1 obč. zák., je-li věc opravena nebo upravena vadně, má objednatel právo na bezplatné odstranění vady. Zhotovitel je povinen vadu odstranit nejdříve v dohodnuté lhůtě. Nelze-li vadu odstranit nebo neodstraní-li ji zhotovitel v dohodnuté lhůtě, anebo vyskytne-li se vada znovu, má objednatel právo na zrušení smlouvy nebo na přiměřené snížení ceny opravy nebo úpravy.

Podle § 510 obč. zák. uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevylučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

Odpovědnost za vady díla je třeba odlišit od odpovědnosti za škodu. Oba tyto závazkové právní instituty mají jiný účel a jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech vzniku odpovědnosti za vady a odpovědnosti za škodu (§ 420 a násl. obč. zák.). Odpovědnost za vady sleduje, aby se objednateli dostalo ze závazkového právního vztahu plnění bez jakýchkoliv vad. Odpovědnost za škodu sleduje oproti tomu účel, aby byla nahrazena majetková újma vzniklá následkem porušení právní povinnosti nebo v důsledku jiné právem uznané skutečnosti. V souvislosti s poskytnutím vadného plnění, které bylo příčinou vzniku škody, přichází v úvahu vznik odpovědnosti za škodu podle § 420 a násl. obč. zák., popřípadě za určitých okolností podle zvláštní úpravy.

Předpokladem občanskoprávní odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. je protiprávní úkon, tj. jednání, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetkové újmy), příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním (opomenutím) škůdce a vznikem škody a zavinění, které se předpokládá. O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního jednání škůdce. Pojem škody je definován tak, že jde o újmu, která nastala v majetkové sféře poškozeného.

Zamítavé rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze závěru, že nárok žalobce nelze posuzovat podle ustanovení § 655 odst. 1 obč. zák., neboť toto ustanovení nedává objednateli právo na náhradu nákladů, které sám na odstranění vad provedené úpravy věci vynaložil, a dále z názoru, že mezi žalobcem vynaloženými finančními prostředky na zateplení a povrchovou úpravu fasády domu a popraskáním vnitřních omítek a drolením zdiva není žádná souvislost.

V dané věci uplatnil žalobce nárok na náhradu škody spočívající v nákladech na provedení zateplení stavby rodinného domku a na vytvoření nového vnějšího omítkového systému skutkově odůvodněný tím, že žalovaný nevhodným technologickým postupem prací při zhotovení fasády na domě způsobil, že provedené dílo vykazovalo vady omítky, jež se projeví jejím popraskáním, praskáním vnitřních omítek a drolením zdiva domu s tím, že nutnost vynaložení těchto nákladů vyplynula z od-

borných vyjádření a i posudku znalce Ing. P. Z. dokazování provedeného před soudem prvního stupně bylo nepochybně zjištěno, že příčinou vzniku trhlin na omítce rodinného domku žalobce byly objemové změny způsobené migrací vlhkosti zdiva Y., neboť vnější omítka nesplňovala základní stavebně fyzikální požadavky na vnější omítkový systém a při změně vlhkosti zapříčiňovala smršťování, bobtnání a postupné vlhnutí zdiva, takže do domu začalo zatékat a došlo i k poškození vnitřních omítek. Jestliže si žalobce nechal za této situace zhotovit na dům tzv. termoplášť, jednalo se o prostředek k odstranění poškození věci (zděné stavby jako takové), k němuž došlo v příčinné souvislosti s vadně provedenou úpravou této věci (vnější fasádou na dům). Nejedná se tudíž o nárok z odpovědnosti za vady samotného předmětu plnění ze smlouvy o úpravě věci, nýbrž o nárok na náhradu škody na věci podle § 420 obč. zák., jež žalobci vznikla na jeho domě (vlhnutím zdiva, popraskáním vnitřních omítek a zatékáním do domu) v důsledku vadně provedené úpravy věci; předmětné náklady žalobce vynaložil na uvedení domu do původního stavu, a nikoliv jen na odstranění vady vnější omítky zhotovené žalovaným na základě smlouvy o dílo, jak odvolací soud dovodil.

Nesprávný je rovněž názor krajského soudu, že pro rozhodnutí v dané věci je irrelevantní, zda úprava věci byla provedena vadně, či nikoliv, neboť pro posouzení otázky příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. je rozhodující, zda škoda vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním (opomenutím) škůdce.

Za účelem posouzení příčin vzniku škody a její výše provedl soud prvního stupně obsáhlé dokazování (zejména znalecké a obsahem listinných důkazů), z jehož výsledků vyplynulo, že příčinou vzniku trhlin na omítce žalobcova rodinného domku a následného zatékání do domu byla systémová chyba žalovaného nerespektující doporučení firmy Y. ohledně použité omítkové skladby a materiálu na zdivo Y., že vlhnutí zdiva a zatékání do domu nebylo možno zastavit a že náprava mohla spočívat buď v sanaci provedeného omítkového systému nebo ve zhotovení tzv. termopláště. Odvolací soud se těmito skutkovými zjištěními po právní stránce v důsledku svého nesprávného právního názoru na otázku vzniku škody na věci a na otázku příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním žalovaného nezabýval.

Je proto zřejmé, že jeho rozhodnutí spočívá na neúplném a proto i nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.).

Jestliže nelze dospět k závěru, že rozsudek odvolacího soudu je v napadeném mněním výroku správný, Nejvyšší soud jej v této části zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o. s. ř.).

Nájem nebytových prostor na dobu určitou může skončit před uplynutím doby, na kterou byl sjednán, i jinak, než výpovědí pronajímatele nebo nájemce z důvodů uvedených v § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 26 Cdo 1167/2001)

Dřívější Krajský obchodní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 10. 2000 (poté, co jeho rozsudek ze dne 25. 11. 1999 byl k odvolání obou účastníků zrušen usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 6. 2000) výrokem I. zastavil řízení o zaplacení částky 121 140 Kč, výrokem II. rozhodl, že žalobci se nevrací soudní poplatek, výrokem III. zamítl žalobu na zaplacení částky 857 880 Kč a na zaplacení (zde specifikované) smluvní pokuty a výrokem IV. rozhodl o nákladech řízení. Po provedeném dokazování vzal krajský soud zejména za prokázáno, že mezi účastníky byla dne 18. 7. 1997 (s účinností od 1. 8. 1997) uzavřena smlouva o nájmu nebytových prostor (skladovacích prostor v „areálu L.“) na dobu určitou – do 28. 2. 1998 (dále jen „předmětná nájemní smlouva“ nebo „smlouva“), podepsaná za žalobce statutárním orgánem – jednatelem společnosti Ing. M. R., a za žalovaného Ing. J. K., obchodním ředitelem žalované společnosti, který měl v náplni práce podepisování smluv, a který jednatele žalující společnosti opakovaně ujistil, že je zmocněn za žalovanou takovouto smlouvou uzavřít, že smlouva obsahovala v článku III. ujednání, podle kterého: „V případě neuhrazení nájemného do deseti dnů od výše uvedeného termínu (rozuměno termínu splatnosti nájemného) končí smlouva s okamžitou platností a nájemce je povinen ihned vyklidit pronajaté nebytové prostory,“ a že žalovaná dne 25. 7. 1997 smlouvu písemně vypověděla, přičemž pronajaté prostory nezačala užívat. Soud prvního stupně shledal předmětnou nájemní smlouvu – s výjimkou dále uvedenou – platnou, vyhovující náležitostem stanoveným v § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Sb. v tehdy platném znění, když dovodil, že byla na obou stranách uzavřena osobami k tomu oprávněnými, že ve smlouvě byl sjednán účel nájmu (využití pro činnost nájemce jako skladu zboží) a že k ní byl udělen souhlas obce (Městského úřadu ve S. dne 3. 8. 1996). Pokud jde o ujednání o skončení nájmu, dospěl soud prvního stupně k závěru, že je neplatné, neboť jde o smlouvu na dobu určitou, a nájemní vztah lze ukončit toliko způsobem upraveným v zákoně č. 116/1990 Sb. I když by tedy žalobce měl nárok na sjednané nájemné po celou dohodnutou dobu, nelze v této části žalobě vyhovět, neboť neumožnil žalovanému nebytové prostory užívat.

K odvolání žalobce (směřujícímu do výroků II., III. a IV. rozsudku krajského soudu) Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 2. 2001 výrokem I. změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku III. tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci 857 460 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku; jinak jej ve výroku III. potvrdil. Dále

výrokem II. rozhodl, že rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. „zůstává nedotčen“; současně rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (výrok III. a IV. rozsudku odvolacího soudu). Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že předmětná nájemní smlouva je částečně (§ 41 obč. zák.) neplatná – v části III. obsahující ujednání o skončení nájmu – pro rozpor s kogentním ustanovením § 9 zákona č. 116/1990 Sb.; v návaznosti na to je neplatná i část obsahující ujednání o smluvní pokutě pro případ takto ujednaného ukončení nájemního vztahu. V ostatních částech shledal předmětnou nájemní smlouvu platnou, vyhovující všem obligatorním náležitostem upraveným v ustanovení § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Sb.; neshledal přitom důvodnou námitku žalované, že ve smlouvě nebyl dohodnut účel nájmu, ani námitku nedostatku souhlasu obce, když v odvolacím řízení žalobce předložil listinu (o jejíž pravosti a správnosti není důvodu pochybovat – § 134 o. s. ř.) ze dne 11. 7. 1997, vystavenou Městem S., Městským úřadem, majetkoprávním odborem, z níž vyplývá, že tento souhlas k předmětné nájemní smlouvě udělen byl. Odvolací soud uzavřel, že nájemní vztah mezi účastníky trval až do 28. 2. 1998, když výpověď žalované je dle § 39 obč. zák. neplatným právním úkonem pro rozpor s kogentním ustanovením § 9 zákona č. 116/1990 Sb. a navíc byla dána přede dnem, kdy měl žalovaný začít nebytové prostory užívat. Úkon žalovaného (pokračoval odvolací soud) nelze považovat ani za odstoupení od smlouvy, neboť tento způsob zániku nájemního vztahu nebyl účastníky dohodnut a nevyplývá ze zákona (§ 48 odst. 1 obč. zák.). S přihlédnutím k uvedeným závěrům shledal odvolací soud požadavek na zaplacení nájemného (za srpen 1997 ve výši 139 800 Kč, a za září 1997 až únor 1998 ve výši 978 600 Kč – po odpočtu částky 121 140 Kč zaplacené žalovaným, tedy ve výši 857 460 Kč) důvodným, když na rozdíl od soudu prvního stupně dovodil, že v řízení nebylo prokázáno, že by žalobce znemožnil žalované nebytové prostory užívat.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, v němž sice uvedla, že napadá výroky I., III. a IV. tohoto rozsudku, nicméně co do obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) napadá toliko měnící výrok I. rozsudku vrchního soudu ve věci samé; dovolacímu přezkumu je tak otevřen toliko výrok I. rozsudku odvolacího soudu, pokud jím byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 857 460 Kč.

Dovolatelka označila uplatněné dovolací důvody odkazem na ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř. Namítá, že mezi účastníky nebyla uzavřena nájemní smlouva, neboť přijetí smlouvy nebylo žalobci žalovanou řádně odesláno. Uvádí, že žalobce disponuje pouze kopií smlouvy s podpisem Ing. K., který však nebyl oprávněn za společnost (dle výpisu z obchodního rejstříku) jednat. Pokud by soudy přesto zjistily (uvádí se dále v dovolání), že smlouva byla uzavřena, má dovolatelka zato, že je neplatná, neboť v ní nebyl sjednán účel nájmu a nebyl k ní dán souhlas příslušného odboru Městského úřadu S. (listinu předloženou žalobcem nelze dle názoru dovolatelky považovat za pravou a odvolací soud odmítl provést důkaz o tom, zda bylo o souhlas požádáno a k jakému datu). Žalovaná dále zpochybňuje právní závěr odvo-

laciho soudu (i soudu prvního stupně) o neplatnosti ustanovení článku III. předmětné nájemní smlouvy pro rozpor s kogentním ustanovením § 9 zákona č. 116/1990 Sb. a dovozuje, že toto ujednání je platné. Poukazuje na to, že každý smluvní vztah lze ukončit dohodou smluvních stran a že v daném případě bylo dohodnuto, za jakých podmínek smlouva končí. Protože tyto podmínky byly naplněny (nájemce nezaplatil nájemné včas), smlouva podle vůle smluvních stran skončila.

Konečně dovolatelka namítá, že vztah založený nájemní smlouvou je vztahem synallagmatickým, a protože žalobce dal (dopisem ze dne 25. 7. 1997) žalované najevo, že nehodlá ze smlouvy plnit, nemohl očekávat, že nájemce (žalovaná) bude platit nájemné. Navrhla, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém dovolacím vyjádření podrobně vyvracel jednotlivé argumenty dovolatelky a navrhl, aby dovolání bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). I když napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno 28. 2. 2001, postupoval odvolací soud v souladu s ustanovením části dvanácté, hlavy první, bodu 15 zákona č. 30/2000 Sb. podle dosavadních právních předpisů, neboť rozsudek soudu prvního stupně byl vydán 12. 10. 2000. Nejvyšší soud proto dovolání žalované projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.) a je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. K vadám uvedeným v § 237, a pokud je dovolání přípustné, i k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlédne, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Žalovaná nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., nebo že řízení je postiženo tzv. jinou vadou řízení (§ 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo.

Podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. lze dovolání odůvodnit tím, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení pokládat výsledek hodnocení důkazů, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo z přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly v řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř.

Dovolacím důvodem podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat – jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů – jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že měl vycházet z jiného důkazu, že některý důkaz není ve skutečnosti pro skutkové zjištění důležitý apod.). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Jak je uvedeno na jiném místě tohoto rozhodnutí, vzaly soudy obou stupňů mimo jiné za zjištěno, že mezi účastníky byla uzavřena smlouva, datovaná 18. 7. 1997, na základě které přenechal žalobce žalované do nájmu zde označené nebytové prostory. Z obsahu spisu přitom vyplývá, že uvedené skutkové zjištění má oporu v listinném důkazu – v listině tuto smlouvu obsahující, již byl u jednání před soudem prvního stupně konaného dne 10. 6. 1999 proveden důkaz (jakož i u jednání před odvolacím soudem, konaného dne 14. 6. 2000), i v dalších listinných důkazech (ve stejné smlouvě z téhož dne vyhotovené pomocí faxu, ve faxovém podání žalobce ze dne 16. 7. 1997 bez podpisu, v písemném podání žalobce bez data s žádostí o podpis smlouvy), provedených u jednání před soudem prvního stupně konaného 10. 6. 1999, jakož i v důkazu výpovědi svědka Ing. M. R. a svědka Ing. J. K. (viz protokol o jednání před soudem prvního stupně konaném dne 28. 9. 1999). Soudům obou stupňů tak nelze důvodně vytknout, že by při hodnocení důkazů vzaly v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplynuly; skutkové zjištění o uzavření předmětné smlouvy mezi účastníky má tedy oporu v provedeném dokazování a hodnocení důkazů soudy obou stupňů odpovídá zásadám stanoveným v § 132 o. s. ř. (v odvolacím řízení pak ve spojení s § 211 o. s. ř.).

O nesprávné právní posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) jde obecně tehdy, jestliže soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, či ze skutečnosti nájisto postavených učinil nesprávné právní závěry.

Rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na právním závěru, že předmětná nájemní smlouva je platná (s výjimkou obsahující ujednání o skončení nájmu a o smluvní pokutě). Dovolatelka proti tomu především namítá, že za žalovanou byla smlouva podepsána osobou (Ing. J. K.), která nebyla oprávněna za ni jednat. S touto námitkou se vypořádal jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní již soud prvního stupně ve svém rozsudku ze dne 12. října 2000, na jehož odůvodnění dovolací soud pro stručnost dokazuje. Rovněž tak dovolací soud sdílí názor odvolacího soudu (i soudu prvního stupně), že v předmětné nájemní smlouvě byl sjednán účel nájmu. Pokud pak dovolatelka zpochybňuje závěr odvolacího soudu o platnosti předmětné nájemní smlouvy námitkou, že k ní nebyl dán souhlas příslušného orgánu obce (§ 3 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 302/1999 Sb. – dále jen „zákon č. 116/1990 Sb.“), je třeba uvést, že odvolací soud postupoval ohledně listiny ze dne 11. 7. 1997, tento souhlas obsahující, v souladu s ustanovením § 134 (§ 211) o. s. ř.

Nesprávnost právního posouzení věci spatřuje dovolatelka dále v závěru odvolacího soudu o částečné neplatnosti předmětné nájemní smlouvy – její části III. obsahující ujednání o skončení nájmu.

Podle § 9 odst. 1 zákona č. 116/1990 Sb. nájem sjednaný na dobu určitou skončí uplynutím doby, na kterou byl sjednán. Podle odstavce třetího citovaného ustanovení pronajímatel může písemně vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu určitou před uplynutím doby z důvodů uvedených pod písmeny a) až i), a podle odstavce třetího nájemce tak může učinit z důvodů uvedených pod písmeny a) až c).

Ustanovení § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Sb. upravuje – jak vyplývá z uvedeného – výpovědní důvody pro případ skončení nájemního vztahu před uplynutím doby, na kterou byl sjednán. Nelze z nich však dovodit, že by nájemní vztah na dobu určitou nemohl skončit před uplynutím dohodnuté doby jinak, než výpovědí pronajímatele nebo nájemce z důvodů zde upravených; nejde tedy o ustanovení kogentní v tom slova smyslu, že by byly vyloučeny i jiné způsoby zániku nájemního vztahu na dobu určitou. Pro tento závěr svědčí již skutečnost, že zákon č. 116/1990 Sb. upravuje i jiné způsoby zániku nájemního vztahu, aniž by rozlišoval mezi nájmem na dobu neurčitou a nájmem na dobu určitou (srov. jeho ustanovení § 14). Z povahy zákona č. 116/1990 Sb. jako normy *lex specialis* ve vztahu k občanskému zákoníku jako normy *lex generalis* (srov. § 720 obč. zák.) pak dále vyplývá, že nelze vyloučit důvody zániku daného nájemního vztahu, upravené v rámci obecných ustanovení o nájemní smlouvě (srov. např. § 679, § 684 obč. zák.), resp. obecné důvody zániku závazků, jako je např. odstoupení od smlouvy (§ 48 obč. zák.) nebo splnění (§ 584 obč. zák.).

Z tohoto pohledu je nutno posoudit i otázku, zda může právní vztah nájmu nebytových prostor skončit i z důvodu, který si smluvní strany dohodly. Dovolací soud je toho názoru, že takováto možnost vyloučena není; mohou-li si totiž pronajímatel a nájemce dohodnout v souladu s ustanovením § 48 obč. zák. důvody odstoupení od nájemní smlouvy (což ostatně nepřímě připustil i odvolací soud, zabýval-li se posou-

zením úkonu žalované ze dne 25. 7. 1997 z toho hlediska, zda jde o odstoupení od smlouvy), nelze vyloučit, aby si sjednali i důvod ukončení nájemního vztahu, který je kvalitativně odlišný od způsobu zániku výpovědi některé ze smluvních stran (§ 9 zákona č. 116/1990 Sb.).

Je ovšem třeba mít na zřeteli, že i pro takovéto ujednání – jako součást smlouvy o nájmu nebytových prostor – platí obecná ustanovení občanského zákoníku o právních úkonech (§ 34 a násl. obč. zák.).

Z uvedeného vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem není správné. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty za středníkem, o. s. ř. napadené rozhodnutí ve výroku ve věci samé, otevřeném dovolacím přezkumu (jakož i v souvisejících výrocích o nákladech řízení), zrušil. Vzhledem k tomu, že důvod, pro který byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro soud prvního stupně (který se rovněž posouzením platnosti smluvního ujednání o skončení nájmu z naznačených hledisek nezabýval), bylo zrušeno i jeho rozhodnutí a věc mu byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Dohodou účastníků nelze zkrátit lhůty pro zánik pojištění uvedené v ustanovení § 801 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003,
sp. zn. 32 Odo 180/2002)

Rozsudkem ze dne 16. 10. 2001 rozhodl **V r c h n í s o u d** v Olomouci jako soud odvolací v předmětné věci tak, že rozsudek soudu prvního stupně se v odstavci I. výroku potvrzuje, dále žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a konečně v odstavci třetím výroku, že odvolací soud připouští dovolání pro řešení právní otázky, zda lze dohodou zkrátit lhůty stanovené v § 801 obč. zák.

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 13. 10. 1998, jako soud prvního stupně rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 217 473 Kč s poplatkem z prodlení ve výši 98 479 Kč a na nákladech řízení částku 15 072 Kč, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), a že ohledně částky 35 817 Kč se řízení zastavuje (výrok II.).

K odvolání žalovaného proti tomuto rozsudku odvolací soud podle § 206 a § 212 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2000), výslovně v souladu s bodem 15., hlava I., části dvanácté zákona č. 30/2000 Sb., přezkoumal rozsudek soudu v napadené části (tj. v části, ve které odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně), jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a po jednání ve věci (§ 214 o. s. ř.) dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné.

Žalovaný v odvolání především namítl nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně, spočívající v nesprávné aplikaci ustanovení § 801 obč. zák. (zákon č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Podle názoru odvolacího soudu z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že lhůtu pro zánik pojištění lze dohodou jen prodloužit a nikoliv zkrátit. Nelze přisvědčit názoru žalovaného v tom směru, že by toto ustanovení bylo koncipováno v neprospěch jedné strany vztahu z pojistné smlouvy, a to pojištěného, ale naopak v jeho prospěch. Poskytuje totiž pojištěnému ochranu tím, že se mu dostane pojistného plnění po stanovenou dobu i v případě, že pojištění není zapláceno. Odvolací soud se proto ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, který zjištěný skutkový stav správně právně posoudil, a v tomto směru odvolací soud odkázal na věcně správné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně.

Žalovaný před vyhlášením rozsudku odvolacím soudem „navrhl připuštění dovolání k posouzení právní otázky, zda lze dohodou zkrátit lhůty uvedené v ustanovení § 801 obč. zák., a protože jde o posouzení otázky zásadního právního významu, odvolací soud v této věci dovolání připustil (§ 239 odst. 1 o. s. ř.).“

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný „v plném rozsahu“ s tím, že dovolání je přípustné s ohledem na ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., když odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Dovolatel uvádí, že dovolání je podáno z důvodu § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Dovolatel rekapituluje, že Krajský obchodní soud v Ostravě zdůvodnil své rozhodnutí tím, že ustanovení § 801 obč. zák. je ustanovením dispozitivním v tom směru, že lhůtu pro zánik pojištění lze dohodou účastníků prodloužit. Dohodou však nelze tuto lhůtu zkrátit či jinak změnit. Jestliže se tudíž účastníci v pojistné smlouvě, oddílu III. článku 5 odst. 1 dohodli, že v případě nezaplacení ročního pojistného pojištění zanikne 31. 12. daného kalendářního roku, dohodli se tak v rozporu se zněním ustanovení § 801 obč. zák. Toto ujednání je tudíž absolutně neplatné. Pojišťovna má tedy právo na pojistné za dobu do zániku pojištění dle ustanovení § 801 obč. zák., tj. za období od 1. 1. 1994 do 31. 5. 1994 ve výši 217 473 Kč. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

Podle názoru dovolatele odvolací soud ustanovení § 801 obč. zák. nesprávně vložil. Občanský zákoník sice výslovně upravuje, kdy se v pojistné smlouvě lze od všeobecných pojistných podmínek odchýlit, avšak nestanoví, kdy se ve smlouvě lze odchýlit od ustanovení občanského zákoníku. Je proto třeba použít obecné pravidlo, které vyplývá z nezbytnosti zabezpečení smluvní volnosti účastníků, které plyne především z ustanovení § 2 odst. 3 obč. zák. Za kogentní ustanovení je nepochybně nutno považovat § 788 obč. zák., který charakterizuje základní znaky pojistné smlouvy, a dále zřejmě ustanovení § 104 obč. zák., které určuje speciální počátek běhu promlčecí lhůty na plnění z pojištění. Odchylnou v pojistné smlouvě od ustanovení § 801 obč. zák., týkající se zániku pojištění, zákon výslovně nezakazuje a podle názoru dovolatele ani z povahy tohoto ustanovení nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit (ustanovení § 2 odst. 3 obč. zák.).

Dovolatel má za to, že v pochybnostech je třeba respektovat vůli pojištěného, který při uzavírání pojistné smlouvy byl srozuměn s tím, že pojištění zanikne v případě a za podmínek uvedených v oddíle III. čl. 5 odst. 1 této smlouvy. Jestliže účastníci smlouvy dali v rámci svého ujednání ve věci zániku pojištění přednost smluvnímu ujednání, nelze toto ujednání považovat za neplatné pro rozpor s dispozitivním ustanovením § 801 obč. zák.

Dovolatel se domnívá, že pokud by odchylka obsažená v pojistné smlouvě v předmětném ustanovení byla v rozporu s ustanovením § 788 odst. 3 obč. zák., byla by neplatná ve smyslu ustanovení § 41 obč. zák. a s ohledem na rozsah této odchylky by neplatnost, a to absolutní, postihla celou pojistnou smlouvu. Správně mělo být dispozitivní ustanovení § 801 obč. zák. vyloženo tak, že smluvním ujednáním účastníků lze zákonnou lhůtu prodloužit i zkrátit.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Současně navrhuje odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí podle ustanovení § 243 o. s. ř. I

Podle bodu 17., hlavy I., části dvanácté zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001).

Nejvyšší soud jako soud dovolací, po zjištění, že dovolání vykazuje zákonem stanovené náležitosti (ustanovení § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), konstatoval, že dovolání je přípustné ve smyslu ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. k posouzení otázky zásadního právního významu, kterou odvolací soud formuloval ve výroku svého rozsudku k návrhu žalovaného, „zda lze dohodou zkrátit lhůty stanovené v § 801 obč. zák.“. Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

V posuzovaném případě žalobkyně uzavřela se žalovaným pojistnou smlouvu ze dne 8. 1. 1992, přičemž pojistné pro rok 1993 bylo stanoveno ve výši 286 759 Kč, splatné ve čtyřech splátkách k 28. 2., 31. 5., 30. 9. a 30. 11. 1993. Žalovaný uhradil I. a II. splátku pojistného, neuhradil část III. splátky a IV. splátku, a tím došlo k zániku pojistné smlouvy podle ustanovení § 801 obč. zák. a čl. 5 bodu 1) odd. III. smlouvy, a v důsledku toho žalobce uplatnil podle ustanovení § 803 odst. 1 odst. 1 obč. zák. a odd. III., bod 4) a 5) pojistné smlouvy právo na pojistné za dobu do zániku pojištění a dále na příslušný poplatek z prodlení. Tato skutková zjištění jsou nesporná a dovolací soud z nich bez dalšího vychází.

Článek 5 bod 1. v oddílu III. předmětné pojistné smlouvy zní: „Ujednává se, že pojištění zanikne 31. 12. daného kalendářního roku, pokud roční pojistné nebylo zapláceno do tohoto data. Totéž platí, byla-li zaplácena jen část pojistného.“

Podle ustanovení § 801 obč. zák. pojištění zanikne rovněž tím, že pojistné za první pojistné období nebo jednorázové pojistné nebylo zapláceno do tří měsíců, anebo pojistné za další pojistné období nebylo zapláceno do šesti měsíců od jeho splatnosti; tyto lhůty lze dohodou prodloužit. Pojištění zanikne uplynutím příslušné lhůty. Totéž platí, byla-li zaplácena jen část pojistného.

Vzniká tudíž především právní otázka, zda výše uvedené smluvní ujednání ob-
stojí vedle platné zákonné úpravy.

Dovolací soud nejprve dovozuje, že zákonnou úpravu pojistných smluv v ustanoveních § 788 a násl. obč. zák. (hlava 15., části osmé občanského zákoníku) je nutno posuzovat pod zorným úhlem obecného ustanovení § 2 odst. 3 obč. zák., že účastníci občanskoprávních vztahů si mohou vzájemná práva a povinnosti upravit dohodou odchylně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje a jestliže z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit.

V první řadě proto je třeba zkoumat, zda ustanovení § 801 obč. zák. je ustanovením kogentním či dispozitivním. Jestliže citované ustanovení *expressis verbis* umožňuje prodloužení lhůt pro zaplacení pojistného dohodou účastníků, a na druhé straně výslovně nezakazuje zkrácení těchto lhůt dohodou, neznamená to, že i ve směru zkrácení lhůt jde o ustanovení dispozitivní. Je nezbytné vzít v úvahu povahu tohoto ustanovení, tj. zda z této povahy nevyplývá, že se od citovaného ustanovení ve zkoumaném směru nelze odchýlit.

Dovolací soud dospívá k závěru, že z gramatického, logického i systematického výkladu ustanovení § 801 obč. zák. plyne, že dohodou účastníků lze lhůty v něm upravené pouze prodloužit, a proto se ztotožňuje s právním závěrem soudů prvního stupně a odvolacího. Je třeba přihlížet nejen k dikci předmětného ustanovení, ale i jeho systémovému zařazení a smyslu a účelu, jímž je zejména ochrana pojištěného (na tom nic nemění okolnost, že v tomto konkrétním případě je zájem pojištěného individuálně opačný).

Dovolací soud dále zdůrazňuje, že stanoví-li zákon v ustanovení § 801 obč. zák. hmotněprávní lhůty s tím, že je lze dohodou účastníků prodloužit, je třeba výkladem a *contrario* dovodit, že jejich zkrácení dohodou účastníků nepřipouští; v tomto směru tak zákon odnímá účastníkům možnost odchýlné úpravy ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 obč. zák.

Z toho se podává, že smluvní ujednání v oddílu III., článku 5, bodu 1. předmětné pojistné smlouvy svým obsahem i účelem odporuje ustanovení § 801 obč. zák., popř. je obchází a je tudíž ve smyslu ustanovení § 39 obč. zák. absolutně neplatné. Nelze souhlasit s dovolatelem, že v tomto případě by neplatnost postihla celou smlouvu, poněvadž ujednání o zániku pojištění pro nezaplacení pojistného je jen jednotlivým (dílčím) smluvním ustanovením a lze je oddělit od ostatního obsahu smlouvy (ustanovení § 41 obč. zák.).

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné a dovolací soud proto dovolání jako nedůvodné zamítl (ustanovení § 243b odst. 1, věta před středníkem, o. s. ř.).

I pro konkursní řízení platí přiměřeně (§ 66a odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů) ustanovení § 107a o. s. ř.

Jde-li o tu fázi konkursního řízení, v níž se účastenství konkursních věřitelů zakládá podáním přihlášky pohledávky do konkursu (§ 20 zákona o konkursu a vyrovnání), je k podání návrhu podle § 107a o. s. ř. legitimován dosavadní konkursní věřitel (přihlašovatel pohledávky).

V té fázi řízení, v níž jde o osvědčení dlužníkovu úpadku (v řízení o návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka), svědčí legitimace k podání návrhu dle § 107a o. s. ř. dosavadnímu navrhujeví věřiteli.

Předmětem řízení o návrhu ve smyslu § 107a o. s. ř. není posouzení, zda tvrzené právo (povinnost), jež mělo být převedeno nebo které mělo přejít na jiného, dosavadnímu účastníkovi svědčí.

Právní skutečností, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení (§ 107a odst. 1 o. s. ř.), je i smlouva o postoupení pohledávky ve smyslu ustanovení § 524 a násl. obč. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 708/2002)

Na základě návrhu věřitelky A) – Č. banky, a. s. (dále též jen „banka“), ze dne 18. 12. 2001, podaného v průběhu řízení o odvolání dlužnice proti usnesení ze dne 3. 10. 2001, jímž *K r a j s k ý s o u d* v Ústí nad Labem prohlásil konkurs na majetek dlužnice, Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 4. 6. 2002 připustil, aby z řízení vystoupila věřitelka A) – Č. banka, a. s., a na její místo nastoupila Česká konsolidační agentura (dále též jen „agentura“). Odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 107a o. s. ř. – uzavřel, že postoupení pohledávky banky z úvěrových smluv vůči dlužnici (smlouvami o postoupení pohledávek ze dne 27. 11. 2001, číslo IBP1010802, IBP1011002 a IBP1010902) po zahájení konkursního řízení bylo prokázáno a postupník (Česká konsolidační agentura) se vstupem do řízení vyjádřil souhlas.

Usnesením ze dne 1. 7. 2002 pak *V r c h n í s o u d* v Praze zrušil usnesení soudu prvního stupně o prohlášení konkursu na majetek dlužnice a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu ze dne 4. 6. 2002 podala dlužnice včas dovolání, namítajíc, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Konkrétně dovolatelka uvádí, že ustanovení § 107a o. s. ř. se vztahuje na případy převodu nebo přechodu práva nebo povinnosti účastníka, o něž v řízení jde. V konkursním řízení však nejde o to, zda účastníkovi řízení svědčí určité právo nebo povinnost, nýbrž pouze a výlučně o osvědčení existence či neexistence úpadku dlužníka. Dále dovolatelka vyslovuje přesvědčení, že banka není jejím věřitelem, jelikož právní úkon, na jehož základě měla nabýt pohledávky vůči

dlužníci (smlouva o prodeji podniku ze dne 16. 6. 2000), je absolutně neplatný. Absenci aktivní věcné legitimace banky v řízení uplatnila dovolatelka mimo jiné i podáním ze dne 27. 6. 2001. Pouze meritorní přezkoumání aktivní věcné legitimace banky k podání návrhu na prohlášení konkursu může podle dovolatelky zajistit dodržení zásady hospodárnosti řízení. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné ve smyslu § 239 odst. 1 písm. b) o. s. ř., avšak není důvodné, a proto je Nejvyšší soud zamítl.

Z odůvodnění:

Vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a nepodávají se ani z obsahu spisu; Nejvyšší soud se tudíž zabýval existencí dovolatelkou uplatněného dovolacího důvodu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nejvyšší soud především uvádí, že i pro konkursní řízení platí přiměřeně (§ 66a odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů – dále též jen „ZKV“) ustanovení § 107a o. s. ř.; zákon o konkursu a vyrovnání totiž samostatně problematiku procesního nástupnictví v průběhu konkursního řízení neupravuje (shodný závěr formuloval v usnesení ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. II. ÚS 179/01 i Ústavní soud).

Podle posledně citovaného ustanovení platí, že má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107 (odstavec 1). Soud návrhu usnesením vyhově, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány (odstavec 2). Ustanovení § 107 odst. 4 platí obdobně (odstavec 3).

Jde-li o tu fázi konkursního řízení, v níž se účastenství konkursních věřitelů zakládá podáním přihlášky pohledávky do konkursu ve smyslu ustanovení § 20 ZKV, je k podání návrhu podle § 107a o. s. ř. legitimován (ve smyslu díkce uvedeného ustanovení je v postavení „žalobce“) dosavadní konkursní věřitel (přihlašovatel pohledávky). V té fázi řízení, v níž jde o osvědčení dlužníkovu úpadku (v řízení o návrhu na prohlášení konkursu na majetek dlužníka), svědčí legitimace k podání návrhu dle § 107a o. s. ř. dosavadnímu navrhuje věřiteli.

V této věci – jak je patrné z obsahu spisu – banka (coby původní navrhuje věřitelka) příslušný návrh dle ustanovení § 107a o. s. ř. podala a – jak správně poznamenal odvolací soud – agentura (jako postupník, který měl do řízení vstoupit na místo banky) s tímto návrhem vyslovila souhlas (přípisem ze dne 3. 6. 2002). K návrhu přitom byly řádně připojeny i výše označené postupní smlouvy ze dne 27. 11. 2001. K námitce dovolatelky, že v konkursním řízení jde toliko o zjištění existence či neexistence úpadku dlužníka, je třeba uvést, že ve smyslu ustanovení § 1 ZKV je účelem zákona o konkursu a vyrovnání uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku. Cílem konkursního řízení dle ustanovení § 2 odst. 3 ZKV je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu, a to za podmínek stanovených tímto zákonem. Osvědčení existence či neexistence úpadku dlužníkaty není ani cílem ani účelem konkursního řízení. Existence úpadku je pouze jednou ze zákonných podmínek, které musí být splněny pro prohlášení konkursu.

Dovolání není důvodné ani co do námítky nedostatku věcné legitimace banky (z něž dovolatelka usuzuje na absenci předpokladů pro vyhovění návrhu podle § 107a o. s. ř.). Předmětem řízení o návrhu ve smyslu § 107a o. s. ř. není posouzení, zda tvrzené právo (povinnost), jež mělo být převedeno nebo které mělo přejít na jiného, dosavadnímu účastníku svědčí či nikoliv, neboť takové posouzení se týká již posouzení věci samé (v první fázi konkursního řízení je soud činí v rozhodnutí o návrhu na prohlášení konkursu). Podstatné je, aby bylo prokázáno, že nastala právní skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení (§ 107a odst. 1 o. s. ř.). Takovou právní skutečností (v řízení řádně doloženou) je nepochybně i smlouva o postoupení pohledávky ve smyslu ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku. Ke shodnému závěru dospěla jak právní teorie (srov. např. Bureš, J. – Drápal, L. – Krčmář, Z. – Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl., 6. vydání, Praha, C. H. Beck 2003, str. 381 až 384), tak soudní praxe (srov. mutatis mutandis usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2003, sp. zn. 21 Cdo 306/2003, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 2003, pod číslem 136).

Dovolatelce se tudíž prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci zpochybnit nepodařilo; Nejvyšší soud proto dovolání usnesením bez jednání zamítl (§ 243a odst. 1, věta první, § 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

S výjimkou případů, kdy mají vůči úpadci společnou pohledávku nedílné povahy, mají konkursní věřitelé v konkursním řízení postavení samostatných společníků (§ 91 odst. 1 o. s. ř.).

Odvolání konkursního věřitele proti rozvrhovému usnesení (§ 32 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů), odůvodněné jen tím, že z částky určené k rozvrhu měl být před ostatními konkursními věřiteli, včetně odvolatele, uspokojen jiný (zajištěný) konkursní věřitel, není subjektivně přípustné (§ 201 o. s. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Cdo 2290/2000)

Rozvrhovým usnesením ze dne 19. 8. 1999 Krajský soud v Plzni přikázal správci konkursní podstaty úpadyň (M. R., a. s. – v likvidaci) vyplatit do tří dnů od právní moci usnesení ve výroku označeným konkursním věřitelům tam uvedené částky. Rozvrhové usnesení odůvodnil tím, že usnesení o schválení konečné zprávy nabylo právní moci 30. 6. 1999, přičemž z konečné zprávy je zřejmé, že po vyplacení nákladů za podstatou mohou být věřitelé uspokojeni způsobem uvedeným ve výroku.

Proti rozvrhovému usnesení podala odvolání pouze konkursní věřitelka M. T., spol. s r. o. (dále též jen „společnost s ručením omezeným“), coby procesní nástupkyně společnosti I. M. P., a. s. (dříve S. v H. K., a. s.), odůvodňující jeho podání jednak tím, že rozvrhové usnesení nesplňuje náležitosti ve smyslu ustanovení § 32 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), jednak tvrzeným pochybením soudu ve vztahu k A. bance, a. s. v likvidaci (dále též jen „akciová společnost“), které bylo rozvrhové usnesení doručeno 9. 8. 1999. První z popsanych nedostatků spočíval podle odvolatelky v tom, že rozvrhové usnesení neobsahuje přesnou identifikaci konkursních věřitelů (tak, aby nemohlo dojít k jejich záměně) a údaj o výši pohledávek jednotlivých věřitelů případně o výši pohledávek, které nemohly být v konkursu vůbec uspokojeny. Označení věřitelů pouhým jménem bylo podle odvolatelky nedostatečné a odporující pravidlům, která pro označení účastníků řízení zakotvuje občanský soudní řád. Pro závěrečnou orientaci věřitelů by pak alespoň v odůvodnění usnesení měli být označeni věřitelé, kteří byli v průběhu řízení uspokojeni odděleně či částečně, a věřitelé s přednostním pořadím. Ve vztahu k pochybení ohledně akciové společnosti odvolatelka především uvedla, že podle jejího přesvědčení správce konkursní podstaty nemůže popřít pohledávku co do pořadí.

Vrchní soud v Praze pak usnesením ze dne 10. 2. 2000 usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud v reakci na odvolací námitky uvedl, že označení věřitelů v napadeném usnesení jejich obchodním jménem je naprosto dostačující a nemůže vést k jejich záměně, protože je v souladu s ustanovením § 8 a § 9 obch. zák. Není nezbytné, pokračoval odvolací soud, aby ve výroku rozvrhového usnesení

byly výslovně uvedeny veškeré rozvrhem dotčené konkursní i nekonkursní pohledávky (v konkurech s velkým počtem konkursních věřitelů to není možné ani technicky). Postačí proto, aby ve výroku rozvrhového usnesení byly uvedeny uspokojované pohledávky po jednotlivých třídách s uvedením celkové absolutní částky na ně připadající. Uspokojení konkrétní pohledávky pak probíhá podle pravidel daných rozvrhovým usnesením na základě konečné zprávy. Rovněž není nutné uvádět v rozvrhovém usnesení pohledávky, které byly uspokojeny již v průběhu konkursu.

K námitkám, které odvolatelka vznesla za akciovou společnost, odvolací soud poznamenal, že se jimi nemohl zabývat. Podle ustanovení § 24 o. s. ř. se může dát každý účastník (tedy i akciová společnost) v řízení zastupovat zástupcem, jež si zvolí. Zvoleným zástupcem účastníka však může být toliko fyzická osoba. Vzhledem k tomu, že odvolatelka je právnickou a nikoliv fyzickou osobou, nemůže být zástupcem jiného účastníka v konkursním řízení. Důvody, které odvolatelka uvádí jako zástupce akciové společnosti, se týkají výhradně akciové společnosti a nemají žádný vliv na rozhodnutí ohledně odvolatelky. Měla-li akciová společnost rozvrhové usnesení za nesprávné, měla a mohla proti němu sama podat odvolání. Tyto námitky proto odvolací soud považoval za bezvýznamné.

Proti usnesení odvolacího soudu podala společnost s ručením omezeným včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., namítající, že jsou dány dovolací důvody uvedené v ustanovení § 241 odst. 3 o. s. ř. pod písmeny a), b) a d), tedy, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 (písmeno a/), že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (písmeno b/), a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písmeno d/).

Konkrétně dovolatelka uvádí, že zpochybnění rozvrhu se bezprostředně dotýká všech věřitelů, bez ohledu na to, zda se do rozvrhu sami odvolali či nikoliv. Tím, že odvolací soud se odmítl zabývat jejími argumenty, týkajícími se vad konkursního řízení ve vazbě na akciovou společnost, s poukazem na to, že tato věřitelka nebyla v odvolacím řízení řádně zastoupena, zatížil odvolací řízení vadou uvedenou v § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Dovolatelka nepodala odvolání jménem akciové společnosti, ale předložením plné moci, která jí byla akciovou společností udělena, chtěla doložit, že podklady, jež nabízela k prokázání svých tvrzení, byly získány legálně. Vady řízení nelze bez dalšího odmítnout, jak to učinil odvolací soud, neboť mají dopady na všechny konkursní věřitele, nejen na dovolatelku. Z odvolání vyplývá, že akciová společnost měla být v konkursním řízení uspokojena jako oddělený věřitel; jestliže se tak nestalo, nezankla její pohledávka ve smyslu ustanovení § 28 odst. 2 a 5 ZKV, a tedy ani zástavní právo akciové společnosti váznoucí na nemovitostech, které byly v konkursu zpeněženy. Tím, že soud tuto i další odvolatelkou namítané vady neřešil, by mohlo dojít k poškození dalších účastníků řízení, jakož i nabyvatelů nemovitostí. V rámci konkursního řízení je třeba aplikovat ustanovení § 91 odst. 2 o. s. ř., nikoliv ustanovení § 91 odst. 1 o. s. ř., což učinil odvolací soud.

Podle dovolatelky nelze rovněž souhlasit se závěrem, že není technicky možné vyhovět nárokům na přesnost, přehlednost a nezaměnitelnost pohledávek uspokojovaných v rámci konkursního řízení na základě rozvrhového usnesení, protože v odvolání uvedené nedostatky rozvrhového usnesení reálně brání věřitelům podat proti němu řádný opravný prostředek. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde i v této věci.

S přihlédnutím k době vydání napadeného usnesení je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb.

Dovolání není přípustné a proto je Nejvyšší soud odmítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Přípustnost dovolání proti usnesení upravují ustanovení § 237, § 238a a § 239 o. s. ř.

Ustanovení § 238a odst. 1 o. s. ř. přípustnost dovolání nezakládá, neboť nejde o měnící usnesení odvolacího soudu (písmeno a/) ani o žádný z případů zde výslovně vypočtených pod písmeny b) až f).

Podle § 239 o. s. ř. není dovolání přípustné proto, že odvolací soud ve výroku svého příjmutí dovolání nevyslovil (odstavec 1) a dovolatelka před vydáním napadeného usnesení návrh na vyslovení přípustnosti dovolání nevznesla (odstavec 2).

Zbývá posoudit podmínky přípustnosti určené v ustanovení § 237 o. s. ř.

Pro vady uvedené v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečnosti“), k nimž je dovolací soud povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), je dovolání přípustné (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) proti každému rozhodnutí odvolacího soudu. Jelikož jiné vady dovoláním namítány nejsou a z obsahu spisu se nepodávají, zabýval se Nejvyšší soud otázkou, zda řízení trpí vadou namítanou dovolatelkou.

Ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že účastník řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odňatím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, jímž znemožnil účastník řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává. O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup

nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 27/1998“ a „R 49/1998“).

Nejvyšší soud též ve svých rozhodnutích opakovaně vysvětlil, že hodnotící úsudek projevovaný v rozhodnutí (zde závěr odvolacího soudu o tom, že rozvrhové usnesení má požadované náležitosti) není nesprávným postupem soudu „v průběhu řízení“ (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 37/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 37/2003“).

Tento výklad přípustnosti dovolání je plně konformní i s judikaturou Ústavního soudu, podanou již k § 237 písm. f) o. s. ř. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 238/1995 Sb. Tak v nálezu ze dne 22. 2. 1996, sp. zn. III. ÚS 85/95, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 5, části I., pod číslem 14, Ústavní soud konstatoval, že dopadá-li podle soudní praxe a právní teorie důvod přípustnosti dovolání podle § 237 písm. f) o. s. ř. jen na postup, tj. faktické úkony soudu (jeho činnost nebo nečinnost), jejichž důsledkem je odnětí možnosti účastníka jednat před soudem – účastník se aktivně projednání věci – a (naopak) nedopadá na samotné rozhodnutí soudu, nenachází Ústavní soud v této interpretaci § 237 písm. f) o. s. ř. rozpor s ústavními zákony nebo mezinárodními smlouvami podle článku 10 Ústavy České republiky. Znovu se Ústavní soud k této tezi přihlásil i v nálezu ze dne 21. 1. 1999, sp. zn. III. ÚS 293/98, uveřejněném v téže sbírce, svazku 13, části I., pod číslem 11.

Zbývá vypořádat se s námitkou dovolatelky, že odvolací soud se (nesprávně) nezabýval jejími argumenty týkajícími se akciové společnosti.

Jak je patrné ze spisu, akciová společnost přihlásila do konkursu svou nevykonatelnou pohledávku vůči úpadkyni ve výši 4 009 522,20 Kč dne 31. 1. 1997, přičemž uplatnila právo na oddělené upokojení této pohledávky z titulu zástavního práva vázajícího na nemovitostech úpadkyně. Správce konkursní podstaty pak právo na oddělené upokojení této konkursní věřitelky popřel při přezkumném jednání konaném 14. 3. 1997, přičemž žaloba, jíž se akciová společnost v důsledku uvedeného popření domáhala určení existence práva na oddělené upokojení, byla pravomocně zamítnuta. Akciová společnost pak podáním ze dne 21. 5. 1999, došlým konkursnímu soudu 24. 5. 1999, podala námitky proti konečné zprávě, poukazující na to, že jako oddělený věřitel dosud nebyla uspokojena, přičemž z konečné zprávy plyne, že nároky na oddělené upokojení byly uspokojeny v průběhu konkursu. Usnesením ze dne 10. 6. 1999 pak Krajský soud v Plzni schválil konečnou zprávu, s tím, že námitky proti této zprávě, uplatněné pouze akciovou společností, neshledal důvodnými.

K dovolatelčině argumentaci Nejvyšší soud v první řadě poznamenává, že v konkursním řízení jsou jednotliví konkursní věřitelé zásadně – ve shodě s ustanoveními § 3 odst. 1 ZKV a § 91 odst. 1 o. s. ř. – v postavení samostatných společníků (s výjimkou

případů, kdy mají vůči úpadci společnou pohledávku, ze které plyne jejich nerozlučné společenství), přičemž samostatný společník (jímž je v daném případě i dovolatelka) je oprávněn podat odvolání jen za sebe (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 3/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). K podání odvolání je oprávněn (tzv. subjektivní přípustnost) pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím soudu prvního stupně nastala újma, odstranitelná tím, že odvolací soud toto rozhodnutí zruší (shodně srov. např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2000, sp. zn. 2 Cdo 1648/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 12, ročník 2000, pod pořadovým číslem 138). Argumenty, jež dovolatelka snesla v odvolání na podporu závěru, že jiný konkursní věřitel (akciová společnost) v postavení samostatného společníka by měl být uspokojen jako oddělený věřitel (§ 28 odst. 1 ZKV), tedy – ve smyslu § 31 odst. 1 a § 32 odst. 1 ZKV – před tím, než budou poměrně uspokojeny pohledávky věřitelů první až třetí třídy, tudíž i před tím, než bude poměrně uspokojena pohledávka samotné dovolatelky, by mohly (kdyby je odvolací soud shledal opodstatněnými) postavení dovolatelky jen zhoršit (o částku, která by v důsledku takto uplatněných námitek byla vyplacena akciové společnosti jako oddělenému věřiteli, by se zmenšila částka, určená k poměrnému uspokojení ostatních konkursních věřitelů, včetně dovolatelky). Odvolací soud tedy tím, že se těmito odvolacími argumenty nezabýval, dovolatelce žádnou procesní újmu nepůsobil (a jejich projednáním by naopak mohl dovolatelce přivodit pouze méně příznivé postavení); odtud plyne, že řízení ani v uvedeném směru zmatečnostní vadou dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. postiženo není. Na tento úsudek nemá žádného vlivu ani skutečnost, že Nejvyšší soud v usnesení uveřejněném pod číslem 57/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek formuloval a odůvodnil závěr (ježž má stále za platný), podle kterého při projednání odvolání konkursního věřitele proti rozvrhovému usnesení není odvolací soud vázán rozsahem, ve kterém se odvolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně (§ 212 odst. 1 písm. d) o. s. ř.).

Přípustnost dovolání tudíž neplyne ani z stanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení dovolání jako nepřipustného, Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Pro úplnost lze – ve vazbě na odvolací námítky – dodat, že závěr, podle kterého přes rozdílnou dikci § 24 ZKV správce konkursní podstaty rovněž popírá pořadí pohledávky, Nejvyšší soud – vycházející z úvah formulovaných ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek pod bodem XXXI., str. 202 (378) – učinil již mnohokrát (srov. např. opět důvody R 37/2003).

Právo učinit právní úkon směřující k zániku nároku z pracovněprávních vztahů uspokojením nároku věřitele nenáleží kterékoliv třetí osobě; plnění poskytnuté osobou odlišnou od účastníků pracovněprávního vztahu může být způsobitelným důvodem zániku nároku z pracovněprávních vztahů jeho uspokojením, jen jestliže to pracovněprávní předpisy připouštějí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 323/2003)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná zaplatila na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 1996 do 30. 11. 1998 částku 339 124 Kč s 18% úrokem z částky 97 768 Kč od 16. 2. 1996 do zaplacení, s 18% úrokem z částky 116 252 Kč od 16. 2. 1997 do zaplacení a s 18% úrokem od 16. 2. 1998 do zaplacení. Žalobu odůvodnil zejména tím, že v průběhu pracovního poměru u žalované byla u něj dne 16. 10. 1989 zjištěna nemoc z povolání – vazoneuróza. I když otázka pasivní legitimace ve věci byla vyřešena v řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě, žalovaná odmítá náhradu za ztrátu na výdělku uhradit.

Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby, neboť požadovanou částku za ni zaplatila na základě dohody o splnění závazku za dlužníka, uzavřené podle ustanovení § 534 obč. zák., akciová společnost B. se sídlem v O.

O k r e s n í s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 25. 1. 2002 rozhodl, že nárok žalobce je co do základu důvodný, a vyslovil, že o výši nároku žalobce a o náhradu nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí. K věci samé zdůraznil, že v ustanovení § 244 odst. 1 zák. práce je vyjádřena kogentní povaha zákoníku práce a ostatních pracovněprávních předpisů, což znamená, že účastníci pracovněprávních vztahů mohou své smlouvy uzavřít jen ohledně těch typů smluv, které jsou upraveny (předvídaný) pracovněprávními předpisy, a že tedy jejich smluvní volnost se uplatňuje tam, kde to pracovněprávní předpisy umožňují. Práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů zanikají uspokojením nároku (§ 252 až § 257 zák. práce), uplynutím doby (§ 258 zák. práce), dohodou o sporných nárocích (§ 259 zák. práce), smrtí zaměstnance (§ 260 zák. práce) a neuplatněním práva ve stanovené lhůtě (§ 261 odst. 4 zák. práce). Výčet způsobů zániku práv a povinností je v zákoníku práce uveden taxativně, což znamená mimo jiné, že jiným, v zákoníku práce neuvedeným způsobem práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů nezanikají, a to ani tehdy, kdyby zaměstnavatel a zaměstnanec projevíli v tomto směru souhlasnou vůli. Dohoda o splnění závazku uzavřená mezi žalovanou a B., a. s., podle ustanovení § 534 obč. zák. je proto podle názoru soudu prvního stupně neplatným právním úkonem pro rozpor se zákonem ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce, neboť takový typ dohody není upraven pracovněprávními předpisy. Jestliže tedy B., a. s., na základě této dohody platila žalobci v žalovaném období náhradu za ztrátu na výdělku, nedo-

šlo tím ke splnění pracovněprávního nároku žalobce vůči žalované, nýbrž k bezdůvodnému obohacení získanému plněním z neplatného právního úkonu. Protože nárok žalobce vůči žalované na náhradu za ztrátu na výděлку nezankl uspokojením tohoto nároku žalovanou a jiný důvod zániku tohoto nároku nebyl žádným z účastníků tvrzen, dospěl soud prvního stupně k závěru, že základ nároku žalobce je důvodný.

K odvolání žalované **K r a j s k ý s o u d** v Ostravě rozsudkem ze dne 12. 11. 2002 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Ve věci samé zdůraznil, že současná platná právní úprava vychází z úplné samostatnosti pracovního práva vůči občanskému právu a občanský zákoník nelze na pracovněprávní vztahy použít ani subsidiárně. Práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů mohou přejít od dosavadního zaměstnavatele na někoho jiného jen na základě zákona tehdy, jsou-li splněny předpoklady, které zákon jako důvod přechodu práv a povinností mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem stanoví. Protože v posuzované věci se nejedná o přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů, nýbrž o smluvní převod již existujícího nároku „zaměstnavatele vůči žalovanému (správně žalobci) jako zaměstnanci na základě smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené dle § 534 obč. zák.“, „nedošlo podle názoru odvolacího soudu touto smlouvou k přechodu práv a povinností ze zaměstnavatele – žalované – na jiný subjekt, neboť tato smlouva je neplatná (§ 242 odst. 1 písm. a/ zák. práce). Odvolací soud proto přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že „pokud B., a. s., na základě dohody platila žalobci náhradu za ztrátu na výděлку v žalovaném období, nedošlo tím ke splnění tohoto procesně právního nároku žalobce vůči žalované, nýbrž ze strany žalobce se jednalo o bezdůvodné obohacení získané plněním z neplatného právního úkonu.“

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítá, že uzavřela podle § 534 obč. zák. dohodu o splnění závazku, nikoliv dohodu o postoupení pohledávky. Jde o převzetí plnění, které nemá za následek změnu v subjektech závazku a obsahu závazku. Nedochozí ke změně dlužníka a základní závazkový vztah se nemění, mimo něj vzniká zcela nový závazkový právní vztah výhradně mezi dlužníkem a příjemcem povinností k plnění, a to na základě vnitřní dohody mezi nimi, která se podle názoru dovolatelky nemusí řídit ustanovením zákoníku práce. Tento typ dohody nevyžaduje souhlas věřitele (tj. žalobce), který nemusí být o této dohodě vůbec informován, protože mu z takové dohody nevzniká žádné oprávnění vůči příjemci a příjemci mu také není ničím zavázán. Příjemce má povinnost pouze vůči dlužníkovi (tj. žalované), že na místo něj splní závazek jeho věřiteli (tj. žalobci), což se v daném případě stalo. Protože uzavřením dohody podle ustanovení § 534 obč. zák. nedošlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů žalobce a dohoda byla uzavřena platně, došlo na základě ní ke splnění nároku žalobce vůči žalované, a nárok žalobce proto co do základu není důvodný. Žalovaná navrhovala, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), se nejprve zabýval tím, zda v po-

suzovaném případě je dovolání přípustné. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaná napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci zjištěno (správnost skutkových zjištění dovolatelka nenapadá), že u žalobce, který u žalované pracoval od 13. 6. 1986 jako zámečník a svářeč, byla dne 16. 10. 1989 zjištěna nemoc z povolení (vazoneuroza), pro kterou byl mezi účastníky rozváznán pracovní poměr dne 30. 4. 1990. Na základě privatizačního projektu č. 6497 schváleného usnesením vlády ČR ze dne 15. 4. 1992 č. 282 podle ustanovení § 5 zákona č. 92/1992 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, byla usnesením Rady Města O. č.j. 904/32 ze státního podniku D. v O. část majetku vyňata a Fondem národního majetku vložena do B., a. s., se sídlem v O. Dohodou „o splnění závazku za dlužníka“ uzavřenou dne 15. 12. 1995 „dle § 534 obč. zák.“ se akciová společnost B., a. s., zavázala „nadále vyplácet I. K. měsíční náhradu za ztrátu na výděлку z hlavního pracovního poměru a tyto platby budou považovány za splnění závazku státním podnikem pod podmínkou, že bude soudem v probíhajícím sporu pod sp. zn. 26 C 36/91 rozhodnuto, že akciová společnost není k výplatě náhrady škody I. K. pasivně legitimována“; B., a. s., zaplatila žalobci za období od 1. 1. 1996 do 30. 11. 1998 částku 339 124 Kč. V řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 26 C 36/91 (srov. zde rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 6. 2001 č.j. 21 Cdo 2335/2000-178) byl

následně přijat závěr, že k přechodu povinnosti platit žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní povinnosti v souvislosti s privatizací části státního podniku D. v O. na B., a. s., nedošlo. Žalovaná odmítá žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 1. 1. 1996 do 30. 11. 1998 ve výši 339 124 Kč zaplatit s odůvodněním, že tento nárok již byl uspokojen.

Za tohoto skutkového stavu odvolací soud – jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku – řešil právní otázku, zda mohlo dojít k zániku nároku žalobce uspokojením jeho nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti plněním třetí osobou (B., a. s.) na základě dohody o splnění závazku uzavřené podle ustanovení § 534 obč. zák. dne 15. 12. 1995 mezi žalovanou D. v O., s. p., na straně jedné a B., a. s., na straně druhé. Protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu řešena a protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Zánik práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů nastává – jak z toho soudy obou stupňů vycházejí – jen na základě těch skutečností, s nimiž pracovní právo zánik práv a povinností spojuje. Nejobvyklejším způsobem zániku práva je uspokojení nároku. Podle ustanovení § 252 odst. 1 zák. práce uspokojením nárok zanikne. Podle ustanovení § 252 odst. 2 zák. práce nároky musí být uspokojeny řádně a včas.

K tomu, aby uspokojení nároku způsobilo zánik určitého práva nebo povinnosti, je v první řadě zapotřebí existence platného právního vztahu zakládajícího určité právo a povinnost, tj. existence právního důvodu uspokojení nároku. Vlastní uspokojení nároku pak nastává na základě dvou jednostranných právních úkonů, které jsou sice na sobě závislé a které mají v podstatě shodný obsah, které však – na rozdíl právních úkonů majících za následek vznik smlouvy – nesměřují ke shodě o obsahu. Na straně jedné jde o jednostranný právní úkon účastníka pracovněprávního vztahu, kterým poskytuje druhému účastníkovi tohoto vztahu předmět nároku s úmyslem splnit svou povinnost vyplývající ze smlouvy (dohody), ze zákona nebo jiného právního předpisu nebo z rozhodnutí soudu nebo jiného příslušného orgánu. Na druhé straně potom – nejde-li o případ složení v souladu se zákonem do soudní úschovy – je zapotřebí, aby druhý účastník pracovněprávního vztahu plnění svým jednostranným právním úkonem přijal, nebo podle povahy předmětu nároku (zejména spočívá-li v povinnosti něco dát) poskytl součinnost potřebnou k uspokojení svého nároku.

K řádnému uspokojení nároku dochází – z pohledu, kým má být plnění poskytnuto – především tím způsobem, že předmět plnění je oprávněnému účastníkovi plněn přímo povinným účastníkem. V případě, je-li povinným účastníkem zaměstnavatel, mohou právní úkon směřující k uspokojení nároku učinit místo statutárního orgánu u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, a místo samotného zaměstnavatele – fyzické osoby, i zaměstnanci zaměstnavatelem pověřeni, zejména vedoucí jeho organizačních útvarů, kteří jsou oprávněni jako orgány zaměstnavatele činit jménem zaměstnavatele právní úkony vyplývající z jejich funkcí stanovených organizačními předpisy (srov. § 9 odst. 1 zák. práce), jakož i další zaměstnanci, které zaměstnavatel v mezích své působnosti písemně pověřil, aby činili určité právní úkony v pracovněprávních vztazích jeho jménem (srov. § 9 odst. 2 zák. práce). V posuzované věci však namísto povinného účastníka – žalované – poskytla náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti žalobci společnost B., a. s. Dovolatelce lze přisvědčit jen v tom směru, že k řádnému uspokojení nároku může dojít také v případě, jestliže povinný účastník splní svůj závazek – buď ze svých prostředků, anebo aniž použije vlastního majetku – prostřednictvím třetí osoby. Nelze totiž pominout, že oprávnění učinit právní úkon směřující k uspokojení nároku oprávněného účastníka (věřitele), jemuž by odpovídala povinnost tohoto druhého účastníka včas a řádně nabídnuté plnění přijmout, resp. poskytnout součinnost s tím následkem, že jinak se dostane do prodlení, a jde-li o plnění věci, že ponese nebezpečí její ztráty, zničení nebo poškození (srov. § 256 odst. 3 zák. práce), nenáleží nezávisle na dalších podmínkách kterékoliv třetí osobě.

V právní teorii ani v soudní praxi nejsou pochybnosti – jak to zdůrazňuje, byl v ne zcela přílehavé souvislosti, soud prvního stupně – o tom, že právní předpisy upravující pracovněprávní vztahy (včetně individuálních pracovněprávních vztahů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem) zásadně mají kogentní povahu. Tato povaha pracovněprávních předpisů spočívá na principu, že „co není povoleno, je zakázáno“; jestliže pracovněprávní předpisy účastníkům neumožňují odchýlnou úpravu jejich práv a povinností, je třeba to, co těmto předpisům nevyhovuje, považovat za zakázané (srov. k tomu blíže odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 1999 sp. zn. 21 Cdo 2525/98, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 7, ročník 2000). Kogentnost pracovněprávní úpravy pracovněprávních vztahů je vyjádřena též tím, že práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů mohou zaniknout jen způsobem, jež tyto předpisy připouštějí.

Za dovolený způsob zániku nároku uspokojením závazku třetí osobou vedle toho, že může jít o plnění příslušné pojišťovny vyplývající ze zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání podle ustanovení § 205d zák. práce, považuje zákoník práce rovněž uspokojení nároku (srov. § 253 odst. 3 zák. práce) jednak prostřednictvím držitele poštovní licence na základě poštovní smlouvy uzavřené mezi povinným účastníkem a třetí osobou podle ustanovení § 4 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, jednak prostřednictvím peněžního ústavu kupř. na základě smlouvy o běžném účtu uzavřené podle ustano-

ni § 708 a násl. obch. zák. apod. Z uvedeného je zřejmé, že právní vztahy, které jsou založeny „vnitřní dohodou“ mezi dlužníkem a přejímatelem povinnosti k plnění – a v tom lze s dovolatelkou souhlasit – nelze posuzovat co do jejich vzniku a z hlediska předpokladů jejich platnosti pouze podle příslušných ustanovení zákoníku práce; právní úkon osoby odlišné od účastníků pracovněprávního vztahu směřující k uspokojení nároku oprávněného účastníka však může být způsobitelným důvodem zániku nároku jeho uspokojením, jen jestliže to pracovněprávní předpisy připouštějí.

V posuzované věci není z důvodů uvedených výše významné, že na základě dohody uzavřené podle ustanovení § 534 obč. zák. o splnění závazku nedochází ke změně v subjektech závazku a že „základní závazkový vztah“ zůstává i co do obsahu nezměněn; rozhodující je zde skutečnost, že pracovněprávní předpisy s institutem přistoupení k dluhu jako právním titulem pro oprávnění přístupitele splnit dluh vedle povinného účastníka nepočítají a tak neumožňují, aby mohl být nárok řádně uspokojen také přístupitelem na základě přistoupení k dluhu. Ve prospěch opačného názoru nelze důvodně namítat, že „tento typ dohody nevyžaduje souhlas věřitele, tj. žalobce, který nemusí být o této dohodě ani informován,“ neboť jediné ve vztahu k subjektu, který je legitimován poskytnout druhému účastníkovi tohoto vztahu předmět nároku s úmyslem splnit svou povinnost vyplývající ze smlouvy (dohody), je oprávněný účastník povinen včas a řádně nabídnuté plnění přijmout, popřípadě poskytnout potřebnou součinnost (§ 256 odst. 3 zák. práce).

Odvolačím soudu je však třeba přesto vytknout, že se nezabýval povahou právního úkonu uzavřeného dne 15. 12. 1995, který byl jeho účastníky označen jako „Dohoda o splnění závazku za dlužníka uzavřená dle § 534 obč. zák.“. Z hlediska toho, jaký projev vůle účastníci právního vztahu učinili, není totiž podstatné, jak svůj právní úkon označili anebo jak ho sami právně kvalifikovali; rozhodující je jeho obsah. Z hlediska obsahu je třeba zkoumat (též s přihlédnutím k výkladovým pravidlům ve smyslu ustanovení § 240 odst. 3 zák. práce, jak to se zřetelem k okolnostem, za kterých byl učiněn, odpovídá pravidlům slušnosti a občanského soužití), zda projev vůle nesplňuje obsahové náležitosti jiného právního úkonu, než za který byl formálně označen. Uvedený postup byl v posuzovaném případě namístě již z toho důvodu, že zvláštním případem splnění povinnosti někým jiným než povinným účastníkem je splnění substitutem. Zaměstnavatel (i zaměstnanec) se totiž mohou dát zastoupit jinou fyzickou osobou nebo jinou právnickou osobou (§ 15 odst. 1 zák. práce). V takovém případě zástupce sice jedná jménem zastoupeného, oprávněný účastník se však může domáhat uspokojení svého nároku jen na zastoupeném, resp. povinném účastníku, nikoliv na zástupci (substitutu), neboť za uspokojení nároku oprávněného účastníka nese odpovědnost sám zastoupený (srov. § 14 odst. 1, druhá věta, zák. práce).

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud jej podle ustanovení § 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil podle ustanovení § 243b odst. 3, věty druhé, o. s. ř. i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 12** Die Bestimmung des 71 Abs. 2, zweiter Satz der StPO ist so auszulegen, dass der Angeschuldigte nach dem Ablauf von drei Monaten der Haft weiterhin aus den Gründen des § 67 Buchst. b) der StPO nur dann inhaftiert werden kann, falls ausreichend nachgewiesen ist, dass er kolusionsartig gehandelt hat, egal ob vor der eigenen Inhaftierung, bzw. im Laufe des Haftverfahrens. Die bloße Befürchtung einer Kolusionshandlung, die Grund zu der Inhaftierung und deren Dauer über den Zeitraum von drei Monaten, ist nicht ausreichend.
- Nr. 13** Sollte der Täter Sachen entwenden, deren Besitzer er zwar ursprünglich war, zu denen er aber das Eigentumsrecht mit einem Kaufvertrag auf eine andere Person, die deren Besitzer zu der Zeit der Entwendung war, übertragen hat, erfüllt er die gesetzlichen Merkmale der Straftat Diebstahl laut § 247 des StGB auch in dem Falle, wenn später eine Änderung der Eigentumsbeziehungen zu diesen Sachen erfolgt und der Täter der Straftat Diebstahl, z. B. infolge der Zurücktretung von dem Kaufvertrag wieder zu dem Besitzer der Sachen, die Gegenstand des durch ihn verübten Diebstahls wird. Eine gültige Zurücktretung von dem Kaufvertrag (siehe § 48 des BGB) kann als eine Änderung der Situation im Sinne des § 65 Abs. 1 des StGB betrachtet werden, infolge derer die Gefährlichkeit der Tat für die Gesellschaft vorübergehen kann, falls z. B. der Täter der Straftat Diebstahl wieder zu dem Besitzer der Sachen wird, die er entwendet hat, und die dieser Vertrag betroffen hat.
- Nr. 14** In die Freiheitsstrafe ist laut § 38 Abs. 1 des StGB auch die Haft, die der Angeschuldigte während eines ursprünglich getrennten Strafverfahrens über eine zusammenlaufende Straftat ausgeübt hat einzurechnen, falls später die Angelegenheiten zu einem gemeinsamen Verfahren zusammengeschlossen wurden. Der Sachverhalt, dass die Angelegenheit, wegen der der Angeschuldigte in der Haft war, zu einem selbstständigen Verfahren und Entscheidung ausgeschlossen wurde und die strafrechtliche Verfolgung in dieser Angelegenheit laut § 172 Abs. 2 Buchst. a) der StPO eingestellt wurde, kann an diesem Beschluss nichts ändern.
- Nr. 15** Nur anhand der Tatsache, dass der Angeschuldigte Halter eines diplomatischen Passes ist, der ihm durch die entsprechenden Organe eines fremden Landes ausgestellt wurde, kann die Existenz der durch das Wiener Abkommen über diplomatische Beziehungen (veröffentlicht unter Nr. 157/1964 GBl.) festgelegten Bedingungen nicht erwiesen werden, bei deren Erfüllung es sich um eine Person handelt, die auf dem Gebiet der Tschechischen Republik diplomatische Vorrechte und Immunität nach dem internationalen Recht (Art. 31 des erwähnten Wiener Abkommens) genießt, so dass sie aus diesem Grund aus der Rechtskraft der strafrechtlich tätigen Organe im Sinne des § 10 Abs. 1 der StPO ausgelöst wurde und ihre strafrechtliche Verfolgung wäre daher laut § 11 Abs. 1 Buchst. c) der StPO unzulässig.
- Nr. 16** Die Bestimmung des § 265e Abs. 3 der StPO ist im Bezug auf die Bestimmung des § 60 Abs. 4 des StPO eine spezielle Bestimmung. Es ergibt sich daraus, dass die Frist zu dem Einreichen einer Berufung, falls die Berufung nicht bei dem Gericht, das in der ersten Instanz entschieden hat, eingebracht wurde unter anderem auch dann bewahrt wird, falls die Berufung bei dem Gericht, dass in der Angelegenheit in der zweiten Instanz entschieden hat. Dieser Teil der Bestimmung des § 265e Abs. 3 der StPO ist so auszulegen, dass die Berufung bei dem Gericht der zweiten Instanz in der Frist zu dem Einreichen der Berufung tatsächlich einzureichen ist, was mit dem Aufgabestempelabdruck des Gerichtes der zweiten Instanz zu belegen ist. Bei der Zustellung der Berufung mit der Post ist kumulativ die Bedingung zu erfüllen, dass die Berufung fristgemäß bei der Post einzureichen ist, sowie, dass sie an das Gericht, bei dem sie einzureichen ist, was das Gericht, dass in der ersten Instanz entschieden hat, bzw. das in der Angelegenheit entscheiden soll (d. i. das Oberste Gericht) ist, adressiert sein muss. In den gegebenen Zusammenhängen ist die mit den Worten „adressiert an das Gericht“ geäußerte Bedingung so auszulegen, dass die Berufung an das Gericht adressiert ist, das an der Postsendung angeführt ist und nicht evtl. an das Gericht, dass an der Berufung, die den Inhalt der Sendung bildet, angeführt ist.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 30** Beschließt das Gericht über die Klage meritorisch, schließt dieser Beschluss ebenfalls die Schlussfolgerung ein, dass die Gerichtsbarkeit gegeben ist.
- Nr. 31** Schlägt der Pfandgläubiger vor, damit der Pfandrechterwerber im Sinne des § 107 der BGO in das Verfahren über den gerichtlichen Pfandverkauf an seine Stelle tritt, überprüft das Gericht hinsichtlich des durch das Gericht bezeichneten Rechtsverhältnisses, ob es sich überhaupt um einen Rechtsver-

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

- halt handelt, ob mit dem Pfandverkauf die Rechtsvorschriften im allgemeinen den Übergang des Pfandrechts verbinden, ob dieser tatsächlich eingetreten ist und ob dieser imstande ist als Konsequenz den Übergang des Pfandrechts zur Folge haben kann. Mit der Frage, ob der Pfandgläubiger tatsächlich der Träger des durch ihn (in der Klage) behaupteten Pfandrechts ist, bzw. ob laut dem bezeichneten Rechtssachverhalt das Pfandrecht auf einen anderen übergegangen ist, befasst es sich dabei nicht, denn das betrifft nicht die Überprüfung der Prozessnachfolgerschaft im Sinne der Bestimmung des § 107a der BGO, sondern bereits die Beurteilung der eigenen Angelegenheit (Begründung der Klage über den gerichtlichen Pfandverkauf), zu dem sich das Gericht nur bei dem Beschluss in Sachen der eigenen Angelegenheit äußern kann (in dem Beschluss, mit dem es über die Klage auf den gerichtlichen Pfandverkauf entscheidet)
- Nr. 32** Sollte sich der Angeklagte ohne ernsthaften Grund zu der Aufforderung des Gerichtes laut § 114b Abs. 1 der BGO in der festgesetzten Frist nicht geäußert haben und sollte er in dieser Frist dem Gericht nicht mitgeteilt haben, was für ein Grund ihn bei der Äußerung hindert, konnte sich das Gericht bei dem Erlassen des Urteils zwecks Anerkennung (§ 153a Abs. 3 der BGO) nicht mit einem später erhobenen Einspruch der Aufrechnung befassen.
- Nr. 33** Die Pflicht die Gleichschrift des mit der Bestätigung über dessen Vollstreckbarkeit versehenen Beschlusses (§ 261 Abs. 2, Satz 1. der BGO) vorzulegen kann auch durch Vorlage dessen Abschrift (Kopie), an der die Beglaubigungsklausel laut § 73 Abs. 2 des Gesetzes Nr. 358/1992 GBl, bzw. § 3 Abs. 2 des Gesetzes Nr. 41/1993 GBl. vermerkt ist, erfüllt werden.
- Nr. 34** Der Verfertiger, der anhand des Vertrages über die Anpassung einer Sache mangelhaft den Außenputz eines Hauses ausgeführt hat, wodurch er eine Beschädigung des Hauses (naß gewordenes Mauerwerk, Eindringen von Wasser und Risse in dem Innenputz) verursacht hat, ist für den dadurch entstandenen Schaden laut Bestimmung des § 420 u. folg. des BGB und nicht aus dem Grund der Verantwortung für die Fehler des Werkes verantwortlich.
- Nr. 35** Die Vermietung von Nichtwohnungsräumen für einen bestimmten Zeitraum kann auch vor dem Ablauf des Zeitraumes, für den sie vereinbart wurde auch anderweitig enden, als durch die Kündigung des Vermieters, bzw. Mieters aus den im § 9 Abs. 2 und 3 des Gesetzes Nr. 116/1990 GBl. über die Miete und Vermietung von Nichtwohnungsräumen in der Fassung späterer Vorschriften angeführten Gründen.
- Nr. 36** Durch eine Vereinbarung der Teilnehmer kann die in der Bestimmung des § 801 BGB angeführte Frist für den Untergang der Versicherung nicht verkürzt werden.
- Nr. 37** Auch für ein Konkursverfahren gilt angemessen (66a Abs. 1 des Gesetzes Nr. 328/1991 GBl. über den Konkurs und Vergleich in der Fassung späterer Vorschriften) die Bestimmung des § 108a BGO. Sollte es sich um die Phase des Konkursverfahrens handeln, in der die Beteiligung der Konkursgläubiger durch das Einreichen der Forderungsanmeldung zu dem Konkurs gegründet wird (§ 20 des Gesetzes über den Konkurs und Vergleich), ist zu der Einreichung des Antrages laut § 107a BGO der bisherige Konkursgläubiger (Anmelder der Forderung) legitimiert
- In der Phase des Verfahrens, in dem es sich um die Beglaubigung des Konkurses des Schuldners handelt (bei dem Verfahren über die Konkurserklärung über das Vermögen des Schuldners), zeugt die Legitimierung zu dem Einreichen des Antrags laut § 107a BGO dem bisherigen antragstellenden Gläubiger.
- Gegenstand des Verfahrensantrags im Sinne des § 107a der BGO ist nicht die Beurteilung, ob das behauptete Recht (Pflicht), das (die) auf einen anderen übergehen sollte, bzw. übertragen werden sollte, dem bisherigen Teilnehmer zeugt.
- Ein Rechtssachverhalt, mit dem die Rechtsvorschriften die Übertragung, bzw. den Übergang des Rechtes, bzw. der Verpflichtung des Verfahrensteilnehmers verbinden (§ 107a Abs. 1 BGO), ist auch ein Vertrag über die Abtretung einer Forderung im Sinne der Bestimmung des § 524 u. folg. des BGB.
- Nr. 38** Mit Ausnahme der Fälle in denen die Konkursgläubiger gegenüber dem Schuldner eine gemeinsame Forderung mit einem unteilbaren Charakter haben, haben die Konkursgläubiger bei dem Konkursverfahren die Position selbstständiger Gesellschafter (§ 32 des Gesetzes Nr. 328/1991 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften).
- Der Einspruch des Konkursgläubigers gegen den Verteilungsbeschluss (§ 32 des Gesetzes Nr. 329/1991 GBl. in der Fassung späterer Vorschriften), begründet nur dadurch, dass von dem, zu dem Verteilen bestimmten Betrag vor den anderen Konkursgläubigern, einschl. des Widerrufers ein anderer (abgesicherter) Konkursgläubiger zufriedengestellt werden sollte, ist subjektiv nicht zulässig (§ 201 BGO).

Nr. 39

Das Recht eine Rechtshandlung, gezielte auf den Untergang des Anspruches aus arbeitsrechtlichen Beziehungen durch die Zufriedenstellung des Gläubigers zu unternehmen obliegt nicht jeder beliebigen dritten Person; die durch eine von den Teilnehmern der arbeitsrechtlichen Beziehung abweichende Person gewährte Leistung kann ein qualifizierter Grund für den Untergang der Ansprüche aus einer arbeitsrechtlichen Beziehung durch deren Zufriedenstellung sein, nur falls es die arbeitsrechtlichen Vorschriften zulassen.

CONTENTS^{*)}

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 12** The provision of Section 71, Sub-section 2, the second sentence, of the Code of Criminal Procedure must be construed in the following way: after expiration of three months of custody, the accused may continue being held in custody for reasons under Section 67 b) of the Code of Criminal Procedure only if it has been sufficiently substantiated that he/she acted in a collusive way whether before the actual taking into custody or during the course of the custodial proceedings. The mere fear of collusive conduct, which is the reason for taking into custody and its duration of three months, is not sufficient.
- No. 13** Should an offender steal items, which he/she originally owned, but he/she transferred the ownership right to them by a purchase contract to another party that was their owner at the point of the theft, the statutory facts of a criminal act of theft shall be met pursuant to Section 247 of the Penal Code, even if later, e.g. as a result of withdrawal from the purchase contract, a change in the ownership relations relating to these items occurs, and the offender, who committed a criminal act of theft, becomes again the owner of the item, which was the object of the theft committed by him/her. The valid withdrawal from the purchase contract (see Section 48 of the Civil Code) may be considered to be a change in the situation in accordance with Section 65, Sub-section 1 of the Penal Code, as a result of which the dangerousness of the act for society may cease to exist, if it results for example in the offender, who committed a criminal act of theft, becoming again the owner of the item, which he/she stole, and which such a contract related to.
- No. 14** The period of custody, which the accused underwent in originally separately occurring penal proceedings on a converging criminal act, is necessary to be included into the sentence of imprisonment pursuant to Section 38, Sub-section 1 of the Penal Code, if later a joinder of cases into common proceedings occurred. The fact that in the end the case, for which the accused was in custody, was excluded for independent hearing and decision, and the prosecution relating thereto was withdrawn pursuant to Section 172, Sub-section 2 a) of the Code of Criminal Procedure, cannot change anything in this conclusion.
- No. 15** Only on the basis of the fact, that the accused is a holder of a diplomatic passport, which was issued to him/her by the relevant bodies of a foreign state, it is not possible to deduce the existence of the conditions stipulated by the Vienna Treaty on Diplomatic Contacts (published under No. 157/1964 of the Collection of Laws). In the case of their fulfilment it concerns a person that enjoys diplomatic privileges and immunity in the territory of the Czech Republic pursuant to international law (Article 31 of the quoted Vienna Treaty), so he/she is to be excluded from powers of organs involved in criminal proceedings in accordance with Section 10, Sub-section 1 of the Code of Criminal Procedure and his/her prosecution would therefore be unlawful pursuant to Section 11, Sub-section 1 c) of the Code of Criminal Procedure.
- No. 16** The provision of Section 265e, Sub-section 3 of the Code of Criminal Procedure in relation to the provision of Section 60, Sub-section 4 of the Code of Criminal Procedure is a special provision. It arises from it that the period for lodging an appeal, unless the appeal is lodged with the court, which decided in the matter in the first instance, is preserved, among other things, also in the case when the appeal is lodged with the court, which decided in the matter in the second instance. This part of the provision of Section 265e, Sub-section 3 of the Code of Criminal Procedure needs to be construed in the following way: the appeal has to be actually lodged with the court of the second instance within the period for lodging an appeal, which has to be substantiated by a print of the stamp of the court of the second instance.
- When sending an appeal by post, both the condition of mailing the appeal within the stipulated period and the condition of addressing it to the court, with which it should be lodged, which is the court that decided in the matter in the first instance, or which is to decide in the matter (i.e. the Supreme Court) have to be cumulatively met. In the given circumstances the condition expressed with the words "Addressed to the court" needs to be construed in such a way that the submission is addressed to that court, which is specified on the mailing, not possibly to the court, which is specified as an addressee in the submission, which forms the content of the mailing.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 30** Should the court decide on the action with a judgement on the merits, this judgment contains in itself a conclusion that the jurisdiction of the court has been given.

- No. 31** Should the pledgee propose that the assignee of the lien in accordance with the provision of Section 107a of the Civil Procedure Code enter the proceedings on executory sale of the pledge in its place, the court, in relation to this legal fact, shall examine if it even concerns a legal fact, if legal regulations in general associate the transition of the lien therewith, if it really has occurred, and if it is qualified to result in the transition of the lien. However, the court does not examine the issue of if the pledgee is actually a bearer of the lien claimed by it in the action, or possibly if the lien passed over to another party in compliance with the stated legal fact, because it does not concern examining of the procedural successorship in accordance with the provision of Section 107a of the Civil Procedure Code, but examining the merits (the justification of the action for executory sale or the pledge), about which the court may voice its opinion only in a judgement on the merits (in the resolution, by which it decides on the action for executory sale of the pledge).
- No. 32** If the defendant failed to give his/her opinion at the invitation of the court, without a serious reason, pursuant to Section 14b, Sub-section 1 of the Civil Procedure Code, within the stipulated period of time, or failed to inform the court about what serious reason prevented him/her from giving his/her opinion within this period of time, the court in its decision of acknowledgement (Section 153a, Sub-section 3 of the Civil Procedure Code) could not have taken into consideration a later-raised objection concerning a set-off.
- No. 33** The obligation to submit a counterpart of a decision furnished with a confirmation of its enforceability (Section 261, Sub-section 2, the first sentence of the Civil Procedure Code) may also be complied with by submitting its copy, on which the verification clause in compliance with Section 73, Sub-section 2 of Act No. 358/1992 of the Collection of Laws or Section 3, Sub-section 2 of Act No. 41/1993 of the Collection of Laws must be provided.
- No. 34** The contractor, which pursuant to a contract on adapting of a building, plastered the outside of a house in a defective way, thereby causing damage to the house (by deterioration of walls by damp, by leaking or causing cracks to the interior plastering) shall be liable for the damages incurred thereby pursuant to Section 420 and subsequent sections of the Civil Code and not on the grounds of liability for defects of the work.
- No. 35** The lease of non-residential premises for a definite period of time may be terminated prior to the expiration of the period, for which it was arranged, even in a manner other than by a notice of termination by the lessor or the lessee, on the grounds stipulated in Section 9, Sub-sections 2 and 3 of Act No. 116/1990 of the Collection of Laws, On Lease and Sub-lease of Non-residential Premises, as amended by subsequent regulations.
- No. 36** The period of the insurance expiration stipulated in the provision of Section 801 of the Civil Code cannot be shortened by an agreement of the parties.
- No. 37** The provision of Section 107a of the Civil Procedure Code shall also reasonably apply for the bankruptcy proceedings (Section 66a Sub-section 1 of Act No. 328/1991 of the Collection of Laws, On Bankruptcy and Settlement, as amended by subsequent regulations)
- If it concerns that stage of the bankruptcy proceedings, when the participation of bankruptcy creditors is constituted by filing an application to enter a claim for the bankruptcy assets (Section 20 of the Act On Bankruptcy and Settlement), the existing bankruptcy creditor (the claim applicant) is legitimised to file the application pursuant to Section 107a of the Civil Procedure Code.
- In that stage of the proceedings, which concerns verifying the debtor's bankruptcy (in the proceedings for the bankruptcy order over the assets of the debtor), the existing filing creditor is legitimised to file the petition pursuant to Section 107a of the Civil Procedure Code.
- The subject matter of the proceedings concerning the petition in accordance with Section 107a of the Civil Procedure Code is not the examination of if the existing party is entitled to the claimed right (obligation), which should have been transferred or which should have passed on to another entity.
- A contract on assignment of claims in accordance with the provision of Section 524 and subsequent sections of the Civil Code is also a legal fact, with which the legal regulations associate a transfer or transition of a right or an obligation of a party to the proceedings (Section 107a, Sub-section 1 of the Civil Procedure Code).
- No. 38** With the exception of cases, when pledgees have a joint claim of an integral nature against the bankrupt, the bankruptcy creditors have a position of independent partners in the bankruptcy proceedings (Section 91, Sub-section 1 of the Civil Procedure Code).
- The appeal of the bankruptcy creditor against the allocation judgement (Section 32 of Act No. 328/1991 of the Collection of Laws as amended by subsequent regulations), justified only by the fact that another (secured) bankruptcy creditor should have been satisfied from the sum inten-

4 ^{*)} This text in the English language has been prepared for readers' information by ORAC publishing house.

No. 39

ded for the allocation before other bankruptcy creditors, including the appellant, is not subjectively allowable (Section 201 of the Civil Procedure Code).

Any third party is not entitled to the right to enter into a legal act leading to the cessation of the claim arising from industrial relations by satisfying the claim of the creditor; the performance provided by a party other than the parties to the industrial relations may be a competent reason for the cessation of the claim arising from industrial relations by its satisfaction only if the industrial relations allow it.

LexisNexis[®]
Nakladatelství Orac

PŘIPRAVUJEME

Knihovnicka Orac

Ondřej Sekvard

DOVOLÁNÍ

Nakladatelství Orac

Komplexní pohled na platnou právní úpravu dovolání v trestním řízení obsahuje i pohled na legislativní vývoj tohoto institutu. Zvláštní pozornost je věnována vykládce jednotlivé dovolací důvody, a to s bohatým poznáním dosavadní rozhodovací praxe a dosavadní judikatury. Dále práce přináší mimo jiné srovnání dovolání s obdobnými instituty v zahraničí, praktické problémy v trestním řízení, jeho vztah k ústavní stížnosti a návrhy na změnu právní úpravy. V příloze je uveden počet dovolání, namítaných důvodů a strukturu rozhodovací činnosti soudů v letech 2002 a 2003.

Edice Knihovnicka Orac, 1. vydání, 150 stran, cena 150 Kč.

veďte na adresu:

Nakladatelství Orac, Límuzská 2110/8, 100 00 Praha 10
tel.: 221 91 256, e-mail: orac@orac.cz, www.orac.cz

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zaslány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 4/2004 (ročník LVI) z 19. 4. 2004.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10, IČO 45808937, zapsaném v OR u Městského soudu v Praze dne 1. 9. 1992, oddíl C, vložka 12305

Připomínková místa: Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 541 593 111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 8, 100 00 Praha 10.

Nakladatelská redakce: JUDr. Karel Havlíček, Bohumila Weilová

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: orac@orac.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.